БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Буряг-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 90 (6525)
МАЙН 6
СРЕДА
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

ТАРИЛГА ДЭЭРЭ ТРАКТОР, МАШИНАНУУДЫЕ ЗҮБӨӨР АШАГЛАХА

Хүдөө ажахын культурануудай ргаса дээшэлүүлхэ гэһэн газартаяаландахи гол шухала зорилго үүргэхын түлөө гэмсэлэй эгээл арюусалгатай хүдэлмэри—хабарай арилга түлэг дундаа ябуулагдажа байна.

Манай республикын колхозно таяашад машинно-тракторна станциудай механизаторнуудтай хани арилсаатайгаар хүдэлмэрилжэ хаарай полевой хүдэлмэринүүдые мхитэйгээр, агротехническэ эрхим болзорто үнгэргэхын түлөө шарлайн тэмсэнэ. Республикын түрүү колхозууд болон тракторна бригаануд бүхы дэлхэйн ажалшадай туехэ һайндэрые ажалай эрхим элэгтэйгээр угтаа. Олон колхозууд олевой хүдэлмэринүүдые үргэн алайсатайгаар ябуулжа эртын тарилга дүүргэһэн байна. Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колоз, Тарбагатайн аймагай Сталинай эрэмжэтэ колхоз, Сэлэнгын аймаай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз, эдын аймагай түрүү колхозууд ртын тарилга мүнөө дүүргээд айна. Эдэ колхозууд газарай элүүрилгэ тарилга хоёрой хоорондо абһар гаргангүй, шииг нойтысень адангүй тарилга хэжэ, үндэр урасын үндэһэ һуури табиба гээшэ. ашинно-тракторна паркые бүтэээ ехэтэйгээр ашаглаһанай ашаар э колхозуудта иимэ амжалта туйагдаа. Түрүү тракторна бригадауд, жэшээнь, Гашейн МТС-эй ухэр Оленниковэй хүтэлбэрилдэг, уулгын МТС-эй нүхэр Ивановой, овалевой хүтэлбэрилдэг тракторна ригаданууд тарилгын урда тээхи азарай элдүүрилгые богонихон олзор соо дүүргээд, эртын тарилга дыхэн хоног соо хэбэ.

Манай республикын колхозууд олон МТС-үүд, совхозууд хабарай олевой хүдэлмэринүүдые түргэөөр, агротехническэ үндэр хэмээндэ ябуулха дүүрэн арга боломотой. Республикымнай хүдөө жахы жэл ерэхэ бүри улам зэбэгжэжэ байна. Газартаряалангай үдэлмэринүүдэй эхэнхи хубинь еханизмуудай хүсөөр бүтээгдэдэг олонхой. Гэбэшье, гүрэнэй үгэһэн ашинанууд зарим газарнуудта шөө хүсэдөөр ашаглажа шадагдаагүй, таряанажалай болон тракорна бригадануудай хүдэлмэриие олхозууд болон МТС-үүдэй хүтэлэрилэгшэдэй зүбөөр эмхидхэжэ адаагүй дээрэһээнь техническэ боон бусад шалтагаанаар олон тракорнууд удаан саг соо һаатана, тииэжэ полевой бүхы хүдэлмэринүүд ижагайруулагдана, газарай шииг ойтон хатана. Иимэ ушарнуудударын аймагай Хамнигадайн, арбагатайн аймагай Жиримскэ, ичурын аймагай Окино-Ключевкойн болон Хоринн бусад МТС-үдтэ үзэгдэнэ. Эдэ МТС-үүдэй арьяата колхозууд хабарай полеой хүдэлмэринүүдые болошогүйөөр удааруулжа, тарилгын эрхим олзорнуудые алдажа байна. Эдэ МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд дуагдалнуудаа дары усадхаха эрид шууд хэмжээ абажа, полевой хүэлмэринүүдэй ябасые хурдадхаха шотой.

Тракторнуудые бүрин хүсөөрнь шаглахын түлада хүдөө ажахын рганууд, МТС-үүд болон колхоудай хүтэлбэрилэгшэд зохихо эмжээ абаха уялгатай. Түбхын түүн тракторна бригадануудые рактористнууд болон бусад хүдэлэрилэгшэдөөр хангаха, бүхы маинануудые хоёр халаанда ябуулха эрэгтэй. Гэбэшье, олон газарнууда тракторна бригаданууд прицепигүүд болон бусад хүдэлмэрилэгэдөөр хангагдаагүй байгаа. Мүн арим газарнуудта тракторнстнуудай дутуу байһан дээрэһээ машинанууд имагтал үдэртөө хэрэглэгдэдэг байха юм. Иимэ баримтанууд Тарбагатайн, Бичурын аймагуудай зарим МТС-үүдтэ үзэгдэнэ. Таряанажал ехэтэй эдэ аймагуудта бии байһан машинануудые бүхы хүсөөрнь һайнаар ашаглажа шадаа һаа, тарилгые богонихон болзор соо үнгэргэхэ байгаа.

Мүнөө эртын тарилгын эрхим болзор үнгэржэ байна. Гэхэ зуура, энэ хүдэлмэри олон аймагуудта унжагай нобшоор ябуулагдана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Бүхы хүсэеэ элсүүлэн, трактор машинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, хабарай полевой хүдэлмэринүүдые агротехническэ эрхим болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхын түлөө, колхознигууд болон МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд бултадаа тэмсэхэ уялгатай.

Механизаторнууд хадаа хабарай полевой хүдэлмэридэ шиидхэхы үүргэ эзэлнэ. Тиимэһээ механизатор бүхэн халаанайнгаа даалгабари дүүргэхэ, агротехникын заабари наринаар сахиха, газартаряалангай культура дээшэлүүлхын түлөө тэмсэхэ ёһотой.

Энэ жэлэй хабарай тарилгада агрономическа наукануудай түрүү арга методуудые үргэнөөр хэрэглэхэ тон шухала. Хэрээһэлүүлэн, нарин рядтайгаар хэһэн тарилга хадаа ургаса дээшэлүүлдэг шухала арга юм. Тиимэһээ колхоз, МТС бүхэн эдэ методуудые үргэнөөр хэрэглэхэ ёһотой. Энэ шэнэ, түрүү метод нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ хүдөө ажахын таһагуудай, МТС-үүдэй агрономууд ехэ үүргэтэй. Колхозуудта газартаряалангай культура дээшэлүүлхын, агротехникын заабаринуудые наринаар сахихын түлөө тэмсэлые эдэнэр ударидаха уялгатай. Агротехникын заабариие багааршье хазагайруулбал, ургасада айхабтар ехэ хохидол ушаруулагдаха байна.

Трактор, машинануудые бүрин хүсөөрнь ябуулхын тулада тэдэнэй хойноһоо техническэ харууһа зүбөөр эмхидхэхэ, энэ хүдэлмэриие жэшээтэ һайнаар ябуулха хэрэгтэй. Мүн МТС-үүдэй инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд тракторна бригадануудта техническэ туһаламжа саг үргэлжэ үзүүлжэ байха уялгатай.

Тракторна болон таряанажалай бригадануудай ажалые зүбөөр эмхидхэхэ шухала. Тракторна бригадануудые хангаха хүнүүдые хүсэдөөр томилхо, механизаторнуудта ажаһуудалай зохид услови байгуулха эрилтэ колхозуудай правленинүүдтэ хэгдэнэ. Колхозууд болон МТС-үүдэй партийна эхин организацинууд хабарай тарилгада ябажа байһан колхознигууд болон механизаторнуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, республикынгаа 30 жэлэй ойе ажалай эрхим бэлэгтэйгээр угтаха гэһэн колхознигуудай хүсэл эрмэлзэлгые толгойлхо тон шухала зорилготой.

Машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэри һайжаруулха, хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудтахи хүдэлмэриие үргэнөөр механизацилха, хүдөө ажахын культурануудай ургасын ба малажалай ашаг шэмын түсэбүүдые дүүргэлгын түлөө МТС-үүдэй харюусалга дээшэлүүлхэ гэһэн харюусалгатай зорилго механизаторнууд болон хүдөө ажахын органуудай урда партиин XIX съезд табиһан байна. Энэ зорилго бэелүүлэн, табадахи табанжэлэй гурбадахи жэлдэ баян таряа ургуулха найдамтай үндэһэ һуури табиха гээшэ механизаторнууд болон колхознигуудай нангин уялга мүн.

Советскэ хэблэлэй үдэрые һайндэрлэлгэ

Советскэ хэблэлэй үдэртэ зорюуагдан Улан-Удэ городой партийна, советскэ, ниитын организацинуудай баярай заседани Бурят-Монголой Гүрэнэй Ленинэй орденэ оперо ба баледэй театр соо майн 5-да болобо.

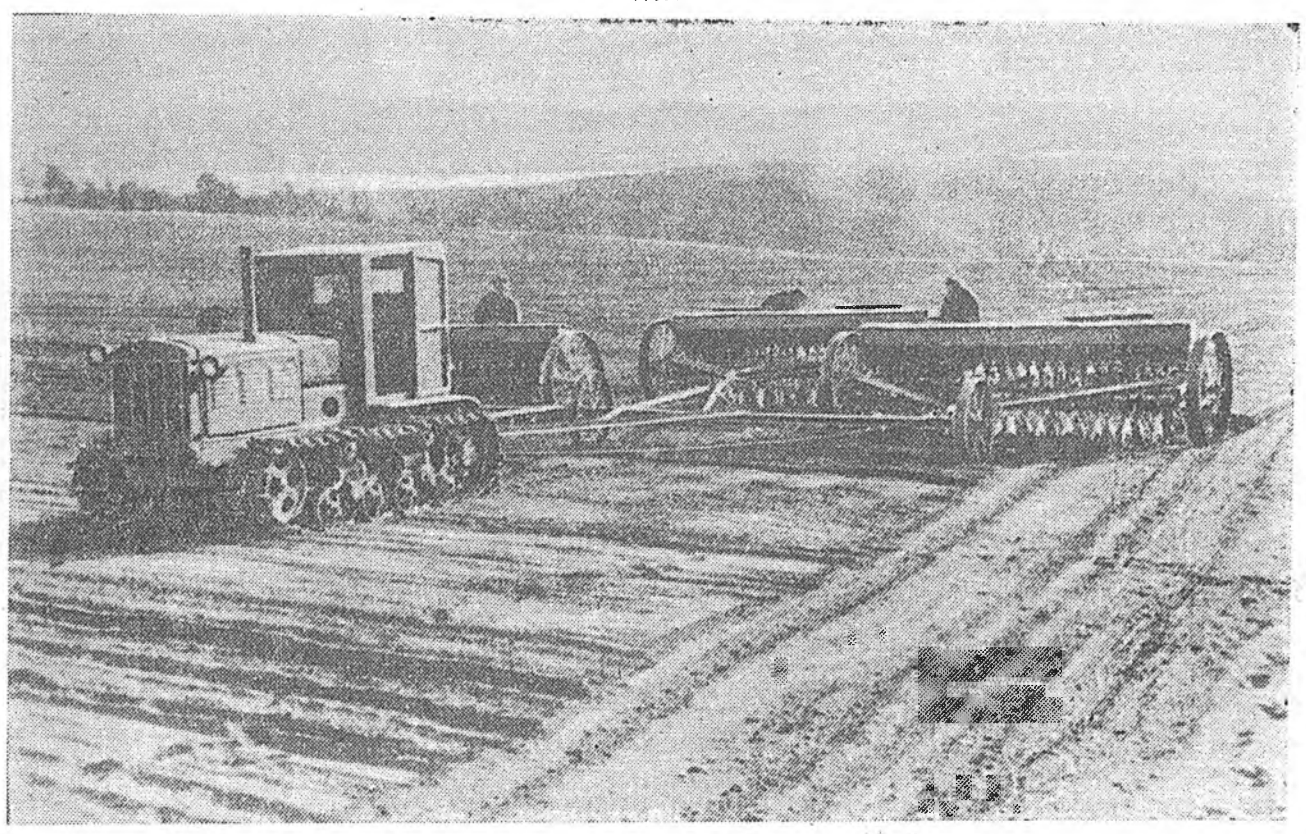
Партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэд, ниитын организацинуудай хүдөөлэгшэд, газетэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, рабкорнууд заседанида олоороо хабаадалсаа.

Советскэ хэблэлэй үдэр тухай «Бурят-Монгольская правда» газетын редактор нүхэр Н. М. Стегаов дэлгэрэнгы элидхэл хэһэн байна.

КПСС-эй XIX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ, СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэлгэдэ ажалшадые эмхидхэн элсүүлхэ, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ дэлгэрүүлхэ, ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ талаар советскэ хэблэлэй үмэнэ табигдажа байһан тон ехэ зорилгонууд тухай элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр хэлээ.

Баярай заседаниин һүүлээр сугларагшад «Номгон Дон» гэһэн оперо шагнаһан байна.

Агротехникын заабариие наринаар сахиха

Пограничнэ МТС-эй нүхэр Зарубинай хүтэлбэрилдэг тракторна бригада Кяхтын аймагай Ульяновай нэрэмжэтэ колхозой полинууд дээрэ хүдэлмэрилхэ зуураа, ороо һото культурануудай эртын тарилгые агротехническэ эрхим болзорто һайн шанартайгаар хэжэ дүүргэбэ. Энэ бригадын механизаторнууд мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ, һаяхан МТС-эй дамжуулгын Улаан туг абаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тракторист А. Лазаревай хүтэлбэрилдэг тракторна агрегат хара таряа хэрээһэлүүлэн тарижа ябана.

М. Минеевэй фото.

Түрүүшүүлэй жэшээгээр хүдэлмэрилхэ

Хоринн аймагай түрүү колхозууд полевой хүдэлмэринүүдые үргэнөөр ябуулжа байна. Анаагай сомоной «Улаан Одон» колхозой гэшүүд Хоринн МТС-эй механизаторнуудтай хамта БМАССР-эй 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, эртын ороо һото культурануудай тарилгые майн 1-дэ дүүргэбэ. Энэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг Хоринн МТС-эй № 9 тракторна бригада (бригадирынь нүхэр Г. Аюшеев) республикынгаа 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө оролдожо байна. Трактористнууд Б. Садуев, Б. Самбуев гэгшэд үдэрэйнгөө даалгабаринуудые 170—200 процент дүүргэнэ.

Хоринн МТС-эй № 1 тракторна бригадын механизаторнууд (бригадирынь Александр Васильев) Молотовой нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна. Тэдэнэр тарилгын урда тээхи борнойлгые һайнаар хээд, 680 га газар дээрэ эртын ороо һото культурануудай тарилгые майн 2-то дүүргэбэ. Мүрысөөндэ оролсоһон залуу механизаторнууд—комсомолецууд Ф. Корытов, Н. Филиппов гэгшэд ДТ-54 маркын тракторнуудые жолоодохо зуураа, үдэр бүриингөө даалгабариие 160—180 процент дүүргэнэ.

Тэрэшэлэн «Победа», «Пламя» колхозуудта эртын ороо һото культуранууд тарилга дүүрэбэ.

Гэхэ зуура, аймагай зарим колхозуудта полевой хүдэлмэри удаанаар ябуулагдана, механизмууд муугаар ашаглагдана.

Ашангын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг Хоринн МТС-эй олохон механизаторнууд үдэрэйнгөө даалгабариие дүүргэнэгүй. Үбэлдөө муугаар заһабарилагдаһан трактор, машинанууд олоороо эбдэрнэ. Зарим тракторнуудай поли дээрээ хүрэжэ ошоогүй ябаһан ушарнууд бии. Тус МТС-эй № 3 тракторна бригада эртын тарилга хэхэ түсэбөө арай гэжэ 30 процент дүүргээ. Энэ бригадын бригадир нүхэр Гомбоев бригада дээрэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө оролдохын орондо, харин ехэнхи сагаа гэртээ байдаг юм. Мүн тэрэшэлэн Хоринн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг № 8 тракторна бригадын механизаторнууд үдэрэйнгөө даалгабариие дүүргэдэггүй байбашье, ажалаа хаяад 4—5 километр газарта гэртээ ошодог байна. Энэ бригадын бригадир нүхэр Лужников саг үргэлжэ гэртээ байдаг, бригада дээрэ юушье болоржо байһые мэдэдэггүй юм. Тус колхозой партийна организациин дурадхалаар партиин гэшүүн нүхэр Косыгин эндэ учётчигоор табигдаһан байгаа. Теэд нүхэр Косыгин саг үргэлжэ аймагай центр дээгүүр архидажа, зайжа ябадаг.

Калининай нэрэмжэтэ, «Путь Сталина», «Гигант» колхозууд үрһэ хүрэнгэеэ гүйсэд андалдажа дүүргээдүй, кондиционно болгоогүй байна.

Хоринн МТС-эй директорые политическэ талаар орлогшо нүхэр Аюшин полевой хүдэлмэри дээрэ ябажа байһан механизаторнуудай дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ ёһо тэдыгээр хандана, түрүүшүүлэй хүдэлмэриин дүй дүршэлые механизаторнуудай дунда дэлгэрүүлхэ гэжэ оролдоногүй.

П. Содбоев, манай корреспондент.

Тарилгаар түрүүлжэ ба гээгдэжэ ябаһан колхозууд тухай

Иволгын аймагай түрүү колхозууд тарилгын хүдэлмэриие эмхитэйгээр ябуулна. Жэшээнь, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз энэ хабарай эртын тарилгые аймаг дотороо эгээн түрүүн дүүргээ. Тус артель 468 гектар ороо һото культурануудые тарижа, бүри апрелиин 28-да түсэбөө дүүргэһэн байгаа. Тэндэ Иволгын МТС-эй Цыден Цыбиковэй хүтэлбэрилдэг гурбадахи тракторна бригада яһала һайнаар ажаллана. Тэрэ хадаа механизаторнуудай ажалые зүбөөр эмхидхэжэ, тракторнуудые түхэреэн сүүдхэ соо бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ шадаһан байха юм. Энээнэй ашаар тарилгын хүдэлмэри графигһаа түрүүлэн эмхитэйгээр ябуулагдана. Эндэ С—80 маркын дизельнэ трактор дээрэ хүдэлмэрилдэг трактористнууд Даба Гомбожапов, Хандажап Бадмацыренов гэгшэд дүрбэн сеялкэ шагтагалжа шрээд ябахадаа, үдэртөө 60 гектар тарихын орондо 91 гектар хүрэтэр таридаг байба. Сеялыцигууд Дулма Раднаева, Бутыд Буданимаева, Бадмажап Ринчинов, Бимба Цыденова гэгшэд голодһо гаргангүй, һайн шанартайгаар тарина.

Мүнөө үедэ тус колхоз шэнэ системын ёһоор газараа уһалаад, 40 гектар участогта шэниисэ тариба. Тиин уһалагдадаг газарта 120 гектар тарилга хэхэ түсэбтэй юм. Тэндэхи газараа уһалха, хахалха хүдэлмэри мүнөө түлэг дундаа ябажа байна. Энэ уһанай газар дээрэ имагта нарин рядна сеялкээр тариха болоно. Гадна, 40 гектар солдомын узуурта лущени хэһэн, 61 гектар эртын пар хахалһан байха юм.

Мэнэ һаяар овёс тариха хүдэлмэри эхилхээр бэлэдхэл хэгдэнэ. Тиихын тулада 45 гектар намарай пар дабхар хахалжа борнойлһон, 57 гектар пар хахалжа тэрэниие шэнэ системын ёһоор уһалжа байна.

Мүн эндэ Иволгын сомоной «Коминтерн» колхоз энэ жэлдэ хабарай тарилгын хүдэлмэриие эмхитэйгээр ябуулжа байна. Мүнөө ороо һото культурануудай эртын тарилгые дүүргээд, Иволгын МТС-эй харьяата колхозуудай дунда түрүү һууринуудай нэгые эзэлнэ. Энэ артелиин правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Д. Ц. Гырылов нигэжэ хөөрэнэ:

— Манай колхоз 1015 гектар шэниисэ, ярица тариха түсэбтэй байһан юм. Тиигээд эртын тарилгые графигай ёһоор майн 5-да дүүргэхэ гэжэ хараалһан аад, бидэнэр колхознигуудай эмхитэйгээр ажаллаһанай болон тракторна паркын бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилһэнэй ашаар майн нэгэнэй һайндэртэ тарилгаяа дүүргээд байгаабди. Мүнөө түсэбһөө гадуур шэниисэ тарижа байнабди. Хамта 1200 гектар шэниисэ таряабди. Тэрэ тоодо 187 гектарынь үрһэнэй участок болгохоор хэрээһэлүүлэн тариба. Манай колхозой поли дээрэ ажаллажа байһан Иволгын МТС-эй № 8, 9 тракторна бригадануудай механизаторнууд яһала һайнаар ажаллажа байна. Жэшээнь, дизельнэ тракторта хүдэлмэрилдэг Жалсан Цыдыпов, Бато-Очир Лубсанов гэгшэд үдэртөө 35 гектар тариха нормотой байһан аад, 60 гектар хүрэтэр таридаг юм.

Мүнөө үедэ тракторнууд үдэртөө культиваци хэжэ тарьяад, һүниндөө газар хахална. Тиин түсэбһөө гадуур тарилга хэжэ дүүргэмсээрээ, овёс тарижа эхилхэбди.

Аймагай зарим колхозуудта тарилгын хүдэлмэри болошогүйгөөр удааржа, тон аалиханаар ябуулагдана. Жэшээнь, Молотовой нэрэмжэтэ артельдэ (түрүүлэгшэнь нүхэр Д. Цыденов) тракторнууд ходо эбдэржэ, ехэнхи сагаа миин байжа үнгэргэнэ. Тэндэ 666 гектар эртын тарилга хэхэ байһан аад, мүнөө оройдоо 384 гектар таряад байна.

Тиин Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо хабарай тарилгын хүдэлмэри яахадаа нигэжэ удаарнаб? Ушарын хадаа Иволгын МТС-эй дирекци механизаторска кадрнуудые зүбөөр хубаарилан табижа шадаагүй, эндэ дандаа залуу шэнэ трактористнуудые табижархиһан байгаа. Тэдэнэр дүй дүршэл багатай дээрэһээ заашье һаад болоходонь, тэрэниие заһажа заларуулжа шададаггүй. Зарим үдэрнүүдтэ тракторнуудынь бултадаа эбдэрээд хүдэлдэггүй байха юм. Тарилгын эхилһэнһээ хойшо дүрбэн сеялкэнүүдэй нэгэниишье үдэрэйнгөө нормые дүүргээгүй байшоо.

Иволгын МТС-тэй хаяа хүдхажа энэ колхозой һуугаашье һаань, машинно-тракторна станциин дирекци тэндэхи тракторнуудые һаадгүй һайнаар хүдэлгэхэ тушаа эрид шууд хэмжээ абаагүй, тракторна бригадада бодото туһаламжа үзүүлээгүй байха юм.

Баһа, тракторнуудай нобшо муугаар хүдэлһэн ушарһаа тарилга хэхэ газарынь саг соогоо элдүүрилэгдэнэгүй. Тиимэһээ шииг нойтоёо гээжэ байна.

Молотовой нэрэмжэтэ артельдэ тарилгын хүдэлмэриин унжагайржа байһанай түлөө зэмые гансал трактористнуудта тохожо болохогүй. Тус артелиин правленишье, тэрэнэй түрүүлэгшэ Д. Цыденов энээнэй түлөө бага бэшэ харюусалгатай байха юм. Юундэб гэхэдэ, Молотовой нэрэмжэтэ артель өөрынгөө хүршэ колхозуудһаа аяар долоон хоногоор оройтожо тарилгын хүдэлмэри эхилһэн байгаа. Тэрэ нобшоролгын хойшолонгууд эгээ мүнөө эли тодоор харагдажа байна бшуу.

Тарилгын хүдэлмэриие удааруулжа байһан Молотовой нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд болон Иволгын МТС-эй дирекци ороо һото культурануудай эртын тарилгые ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ тушаа эрид шууд хэмжээ абаха зэргэтэй.

В. Галданов.

Иволга.

Колхозно полинуудһаа мэдээсэлнүүд

МУХАРШЭБЭР. **(Телефоноор абтаба).** Хүдөө ажахын культурануудай ургаса дээшэлүүлхэ талаар абаһан уялгануудаа бэелүүлхын түлөө тэмсэн, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд Суулгын МТС-эй механизаторнуудтай хани барисаатайгаар хүдэлмэрилжэ, хабарай полевой хүдэлмэринүүдые эмхитэйгээр ябуулжа байна. Энэ колхоздо эртын борнойлго, культиваци, лущени хаһа саг соогоо хэгдээ һэн. Колхознигууд болон механизаторнууд Майн Нэгэндэ эртын тарилга дүүргэжэ, ажалшадай һайндэрые эрхим бэлэгтэйгээр угтаба.

Энэ колхоздо хүдэлмэрилдэг нүхэд Ивановай ба Ковалевой тракторна бригаданууд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, тарилгын урда тээхи газар элдүүрилхэ түсэбөө 110—120 процент дүүргээ. Тракторист Д. Платонов халаан соогоо 36 гектар тарилга хэхэ ёһотой аад, 80—90 гектар тарина. Мүн трактористка Мария Болонева бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Колхознигууд Борисов, Петров, Калашников, Петрова болон бусад үрһэнэй таряа, горючи, уһа саг соонь зөөжэ, тракторна бригадануудые жэшээтэ һайнаар хангана.

Мүн «Искра», Ленинэй, Маленковой нэрэмжэтэ болон бусад колхозууд эртын тарилга дүүргүүтэй байна.

Д. Цыренов.

* * *

БИЧУРА. Жданова нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг Бичурын МТС-эй № 12 тракторна бригадын олон трактористнууд полевой хүдэлмэринүүдэй түрүүшын үдэрһөө эхилжэ эршэмтэйгээр ажаллана. Трактористнууд Шойжон Очиров, Магбан Очиров, Даба Инкеев ба Эрдыни Гомбоев гэгшэд «ДТ—54» гэжэ трактораар үдэр соогоо 7 гектарай орондо 8—9 гектар һайн шанартайгаар хахална. Мүн трактористнууд Б. Дугаров ба Ш. Чутумов гэгшэд 15—20 гектар тарина.

М. Фалилеев.

Эрхим механизатор

Зэдын аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой (Боргой) полинууд дээрэ хүдэлмэрилдэг Цаган-Усанай МТС-эй № 7 тракторна бригадын эрхим тракторист Бургэд Норбоев «ДТ—54» маркын трактор жолоодохо зуураа, эрхимээр ажаллажа үдэрэйнгөө даалгабариие 180 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Мүнөө нүхэр Норбоев республикын 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, эршэмтэйгээр ажаллана.

Д. Дагбаев.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Дүн гаргалгын хөөрэлдөөн

Сэлэнгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой партиина организациин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн кружогой һурагшадтай дүн гаргалгын хөөрэлдөөн һаяшаг болобо. Кружогой һурагшад партиин түүхын гурбан бүлэгые үзэжэ дүүргэээд, КПСС-эй XIX съездын материалнуудые шудалжа ороһон байгаа.

Дүн гаргалгын занятида һурагшадынь бултадаа бэлэдхэлтэй, конспектнүүдтэй ба зохихо литературатай ерэһэн байгаа. КПСС-эй, ахадүү коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинуудай ажалябуулгада КПСС-эй XIX съезд дээрэ нүхэр Сталинай хэлэһэн үгын программна ба практическа тон ехэ удхашанартай байһан тухай хэн хэлэхэ байнаб гэһэн асуудалтайгаар кружогые хүтэлбэрилэгшэ, долоон жэлэй һургуулиин директор нүхэр А. М. Петухов һурагшадта хандаба.

Сельскэ Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Цыбденов түрүүлжэ үгэ хэлээ. Манай партида ахадүү коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинуудай этигэдэг, талархадаг ба дэмжэдэг байһан ябадалай ехэ удхашанар тухай тэрэ дэлгэрэнгыгээр хөөрөө. Энэ дэмжэлгын онсо шэнжэнь юуб гэхэдэ, ахадүү алишье партиин зүгһөө манай партиин эб найрамдал хүсэһэн эрмэлзэлгые дэмжэһэн ямаршье дэмжэлгэ хадаа тэрээнтэйгээ хамта эб найрамдал сахихын түлөө тэмсэлдэнь өөрынгөө арадые дэмжэһэн дэмжэлгэ болоно. Ушарынь хадаа Франциин, Италиин, Англиин ба бусад оронуудай арадуудта эб найрамдал, ажал хүдэлмэри, хилээмэ талхан хэрэгтэй байна бшуу. Ахадүү партинуудай үмэнэ манай партиин харюугүй үлэжэ шадахагүй ба сүлөөлэлгын түлөө тэмсэлдэнь, эб найрамдал сахихын түлөө тэмсэлдэнь эдэндэ, мүн тэрэшэлэн эдэнэй арадуудта өөрынгөө ээлжээндэ дэмжэлгэ үзүүлжэ байха ёһотой байһаниинь ойлгосотой гэжэ тэрэ саашань хэлээ. Гадна, нүхэр Цыбденов хадаа манай партиин «Ударна бригада» тэһэн нэрэсэ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байһан тухай хэлэхэдээ, дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ фашистска Германиие ба империалистическэ Японие бута сохижо, Европын ба Азиин арадуудые фашистска дарлалтаһаа сүлөөлһэн тухай хэлэһэн байна.

Нүхэр Цыбденовэй хөөрөөндэ нэмэжэ үгэ хэлэһэн хүнүүд шэнэ «Ударна бригадануудай» — арадай демократиин оронуудай коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинуудай урган бэхижэһэн, КПСС-эй баялиг дүй дүршэлые өөһэдынгөө оронуудта социализмын үндэһэ һуури табиха хэрэгтэ тэдэнэй хэрэглэдэг тухай, өөрынгөө түүхэтэ үгэ соо нүхэр Сталинай хэлэһэн бусад асуудалнууд тушаа хэлэһэн байна.

Удаань КПСС-эй XIX съезд дээрэ нүхэр Маленковой хэлэһэн элидхэлээр хөөрэлдөөн болоо.

Дэлхэйн капиталистическэ системын һуларжа, капитализмын оронуудай экономикын муудажа, уласхоорондын байдалай хурсадажа, американо-англиийска агрессивнэ блогой зүгһөө шэнэ дайнай аюулай тохёолдуулагдажа байһан тухай, тэрэшэлэн эб найрамдалай түлөө арадуудай тэмсэл тухай кружогой һурагшад Найданов, Доржиев хоёр хэлээ. Тиин эб найрамдалай түлөө арадуудай тэмсэл тухай нүхэр Доржиев тодо бэшээр, балараар хэлэһэн байна.

Удаань нүхэр Кулаков хэлэхэдээ, эб найрамдалай түлөө мүнөөнэй хүдэлөөниие нүхэр Доржиев һайнаар ойлгоогүй байна гэжэ тэмдэглэбэ. Эб найрамдал хамгаалхын түлөө, дэлхэйн шэнэ дай зайсуулхын түлөө прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй мүнөө хайшан гэжэ тэмсэжэ байһан тухайда нүхэр Кулаков тодорхойгоор нэмэжэ хэлэбэ.

Нүхэр Маленковой элидхэлэй бусад разделнүүд тухай мүн лэ нимэ хөөрэлдөөнүүд болоо.

Хөөрэлдөөндэ бүхы һурагшадынь эдэбхитэйгээр хабаадажа, КПСС-эй съезд дээрэ нүхэр Сталинай хэлэһэн үгые ба нүхэр Маленковой хэлэһэн элидхэлые гүнзэгыгөөр ойлгоһоноо харуулаа.

Хөөрэлдөөнэй түгэсхэл дээрэ пропагандист Петухов согсолол хээ.

И. Кондратьев.

Модо бэлэдхэлые бүхэли жэл соо ябуулха

«Бурмонголлес» трестын Итанциин леспромхоз модо бэлэдхэхэ түсэбөө ходоодоо дүүргэдэггүй, республика соогоо гээгдэнги предприятинуудай нэгэн гэжэ тоологдоно. Гансахан һүүлшын 2 жэлэй туршада энэ леспромхоз 80 гаран мянган кубометр модо арадай ажахыда дутуу үгөө юм.

Энэ предприяти яахадаа түсэбөө дүүргэдэггүйб гэбэл, тус леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэриин доторой резервнүүдые дүүрэн ашаглаха талаар бодото хэмжээнүүдые абанагүй. Эндэ хабар-зунай үедэ шабар шабха ехэ боложо, харгы зам муудана гэһэн шалтаг баряад лэ гансахан намар-үбэлэй үедэ модо бэлэдхэдэг ба шэрэдэг заншалтай болошонхой.

Теэд, леспромхозой директор нүхэр Вежновец, главна инженер нүхэр Опак гэгшэд модо шэрэхэ харгы һайнаар хэжэ, зунай сагта модо бэлэдхэлгэ ба шэрэлгэ дээрэ механизмуудые гүйсэдөөр ашаглахын түлөө оролдолго гарганагүй.

Хабар боложо харгы зам муудаба гэжэ шалтаад, мүнөө апрелиин 1-һээ хойшо нэгэшье кубометр модо шэрүүлэнгүйгөөр тэдэнэр һая болотор һанаа амархан һуужа байба.

Леспромхозой бүхы хүдэлмэришэдэй мэнэ һаяхан болоһон суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн хүдэлмэришэд хадаа леспромхозоймнгоо хүтэлбэрилэгшэдэй ажал-ябуулгые хурсаар шүүмжэлжэ, гээгдэлээ усадхаха талаар үнэтэ дурадхалнуудые оруулаа. Тэдэнэр леспромхоздомнай ажалай журам һула, механизмууд дүүрэнээр ашаглагданагүй гэжэ шүүмжэлбэ. Энэнь тон зүб байха юм, юуб гэхэдэ, модо бэлэдхэлэй Бурея гэжэ пунктын начальник нүхэр Кузнецов гэгшэ дороһоо гараһан шүүмжэлэлые хабшахаһаа гадна, өөрөө саг үргэлжэ архидажа, ажалай журамые эбдэдэг байна. Энэ пунктда модо таллуулдаг 7 шэнэ тракторнууд бии. Теэд, тэдэнэрэй нэгэниншье мүнөө ашаглагданагүй.

Суглаанда хабаадагшад хабарай ба зунай үедэ модо бэлэдхэжэ ба шэрэжэ болохо байна, энээнэй түлөө мүнөө модо бэлэдхэлэй участогуудта ошохо харгынуудые һайнаар заһабарилха ёһотой гэжэ хэлэбэ.

Модо шэрэдэг харгые бүхы коллективэйнгээ хүсөөр хоёр үдэр соо заһабарилая гэһэн шофёр Здериглазовай дурадхалаар Бурея, Узкая Падь гэжэ модо бэлэдхэлэй пунктнуудта ошодог харгые заһабарилаад, мүнөө 22 автомашинаар 400—450 кубометр модо сүүдхэ бүри шэрэдэг боложо байна. Хэрбээ автомашинануудай, тракторнуудай хүсые зүбөөр ашаглабал, сүүдхэ бүри 700 кубометрһээ доошо бэшэ модо шэрэхэ аргатай болохо байна.

Итанциин леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд модо бэлэдхэлэй ба шэрэлгын хүдэлмэриие бүхэли жэл соо ябуулха зорилгоор бодото хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

К. Скворцов.

Хориин леспромхоз гээгдэһэн зангаараа

Модо бэлэдхэлэй сезон дүүрэбэ. Теэд, Хориин леспромхоз сезонно түсэбөө отололгоор милл 94,5 процент, шэрэлгээр — 78,5 процент дүүргээ. Тиихэдэ апрель һарынгаа даалгабариие бүришье муугаар дүүргээ.

Иимэ байдалда тус леспромхоз юундэ орооб гэхэдэ, олонхи участогуудай начальнигууд, леспромхозой директор нүхэр Якиценок, тэрэниие политическэ талаар орлогшо нүхэр Будаев гэгшэд модо бэлэдхэлэй гүрэнэй даалгабариие дүүргэлгэдэ тон харюусалгагүйгөөр хандаһан байна.

Тус леспромхозой модо бэлэдхэлэй пунктнууд техникээр дүүрэн хангагданхай. Жэшээ болгон Патай-Горхоной участогые абаад үзэе. Энэ участогай модо шэрэхэ 46 автомашинын милл 24-ниинь ашаглагдана. Тиихэдэ, олон шофёрнууд модо шэрэхэ нормоёо дүүргэнэгүй. Жэшээнь, шофёрнууд Иващенко, Иванов гэгшэд апрелиин түрүүшын хахадта үдэрэйнгөө нормые холо дүүргээгүй байха юм.

Тэрээнһээ гадна, леспромхозой партиина организаци, директорые политическэ талаар орлогшо нүхэр Будаев тракторнуудай, шофёрнуудай болон бусад механизаторнуудай ажалые зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ анхаралаа тон багаар хандуулна.

Иимэнүүд дутагдалнуудһаа боложо, Хориин леспромхоз һараһаа һарада модо бэлэдхэлэй түсэбые дүүргэнэгүй.

И. Баженов.

Апрелиин 25-да Кремльдэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов 1951 ондо мал үсхэбэрилхэ талаар эрхим амжалтануудые түйлаһанайнгаа түлөө шагнагдаһан, СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын харьяата, Ленинэй орденто «Караваево» гэжэ племенной һүнэй мал үсхэбэрилгын совхозой бүлэг хүдэлмэрилэгшэдтэ орденууд болон медальнуудые барюулба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Социалистическэ Ажалай Геройнууд (зүүн гарһаа) тугалшан П. П. Иванова, һаалишан А. И. Смирнова, үхэршэн П. А. Смирнова, тугалшан Т. А. Смирнова гэгшэд шагнал абаһанайнгаа һүүлээр Улаан талмай дээрэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Кустовой семинарнууд үнгэргэгдэбэ

Һаяшаг КПСС-эй Яруунын айком хүдөөгэй агитаторнуудай, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэришэдэй, аймагай «Сталинец» газетын селькорнуудай, ханын газетэнүүдэй ба «дайшалхы хуудаһануудай» редакторнуудай нэгэ үдэрэй кустовой семинарнуудые үнгэргэбэ.

Семинарнуудта хамта 300 гаран хүн хабаадажа, «Арад зоной ажана һайн байдалай ба культурна хэмжээе саг үргэлжэ дээшэлүүлгэ — советскэ обществын хуули ёһон мүн», «Советскэ арадай революционно һэрэмжэ», «Хабарай тарилгын үедэ агитаторнуудай зорилго» гэһэн ба бусад темэнүүдээр элидхэл болон лекцинүүдые шагнаһан байна.

Республикын 30 жэлэй ой тухай лекци

Һаяхан КПСС-эй Курумканай айкомой пропагандист нүхэр Капустин Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой полевой стануудаар ябажа, Советскэ Союзай уласхоорондын байдал тухай, Бурят-Монгол республикын 30 жэлэй ой тухай лекцинүүдые уншаба.

Лекциин удаа аймагай центрын культурын байшангай ураһайханай самодеятельностиин агитколлектив суглараагшадта концерт харуулһан байна.

Г. Хуриганов.

Навигаци эхилбэ

Апрелиин 30-да Сэлэнгэ мүрэн дээрэ навигаци эхилбэ. Энэ үдэр «Леваневский» гэжэ пароходой команда навигацида түрүүлэн гаража, Майн Нэгэнэй һайндэрые рейсдээ угтаба.

Тус команда энэ жэлэй навигациин үедэ арадай ажахыда шухала хэрэгтэй хэдэн зуун тонно ашаа абаашагдаха газартань саг болзор соонь хүргэхэбди гэжэ мэдүүлбэ.

Мүн Майн 1-нэй үдэр «Маршал Чойбалсан» гэжэ пароход рейсдэ гараһан байна.

Л. Бондаренко.

АГИТАТОРНУУД БА ПРОПАГАНДИСТНУУДТА ТУҺАЛАМЖА

СОВЕТСКЭ БУРЯТ-МОНГОЛ

VI. Дайнай хойто тээхи үедэ Бурят-Монголой хүгжэлтэ

ХҮДӨӨ АЖАХЫ

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Февральска пленумэй түүхэтэ тогтоолоор зэбсэглэгдэһэн республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахын талаар дайнай хойто тээхи табанжэлэй түсэбые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө эмхитэйгээр тэмсэжэ ороо.

Республикын хүдөө ажахын гол һалбари болохо ниитын малажалые һэргээн бодхоохо ба саашань хүгжөөхэ ябадалда түсгаар анхарал хандуулагдаһан байна. Бурят-Монголой АССР-эй табанжэлэй түсэб тухай хуули дотор иигэжэ бэшэгдэһэн байгаа: «Малажалые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ ябадалые дүрбэдэхи табанжэлдэ республикын хүдөө ажахын гол зорилго гэжэ тоолохо. Малай тоо толгойн түргөөр олошоролгые, тэрэнэй ашаг шэмын ба товарностиин дээшэлэлгые хангаха».

Колхознигууд-малшадай ба зооветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй эршэмтэй хүдэлмэриин ашаар ниитын малай тоо толгой нилээд олошороо, малай үүлтэр һайжараа, тэрэнэй ашаг шэмэ дээшэлээ. Үшөө 1950 ондо колхозуудай, совхозуудай ба гүрэнэй-кооперативна секторэй ниитын малай тоо толгойнь дайнай урда тээхи 1940 онойхиһоо 104,1 процент, тэрэ тоодо хонидой тоо толгойнь 115,6 процент олошорһон байна. Бүхы колхозуудта малажалай 4—5 фермэнүүд байгуулагдаа. Фермэнүүдтэхи ажал ехэтэй үйлэдбэриин процессүүд жэлһээ жэл бүри улам үргэнөөр механизировалэгдэнэ. Сабшалан ба бэлшээри һайжаруулха тушаа зарим нэгэн хэмжээябуулганууд бэелүүлэгдээ.

Газартаряалан саашадаа хүгжөө, хүдөө ажахын механизациин хэмжээнь дээшэлээ. Дайнай хойто тээхи үедэ шэнэ машинно-тракторна станци, нэгэ лугомелиоративна станци байгуулагдаа. Мүнөө үедэ 38 МТС, 4 совхоз, научно-туршалгын хүдөө ажахын хэдэн олон эмхи зургаанууд бии. Машинно-тракторна парк хүсэтэ тракторнуудаар, комбайнууд ба бусад хүдөө ажахын машинануудаар нилээд ехээр нэмээгдээ. Энэнь колхозуудтахи таряанажалай бүхы шахуу гол хүдэлмэринүүдые механизацилха, тарилгын талмай ехэдхэхэ, бүхы хүдөө ажахын культурануудай ургаса дээшэлүүлхэ арга олгоо. Тарилгын талмай 1923 онтой сасуулбал 1953 ондо 3 дахин, тэрэ тоодо шэниисынхи — 10 дахин үргэдхэгдөө. Колхозуудай полинууд дээрэ сахарай свёкло, льно-конопля гэхэ мэтын үнэтэ техническэ ба овощной культуранууд амжалтатайгаар ургуулагдана.

Һүүлэй жэлнүүдтэ жэжэхэн колхозууд томодхогдоо. Энэ хадаа эмхидхэлэй-ажахын талаар тэдэниие саашадань бэхижүүлхэ, колхозно үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудтахи ажал ехэтэй хүдэлмэриие электрификацилха ба механизацилха, колхознигуудай материальна болон культурна ажабайдалые хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ арга олгоо. Мүнөө республика дотор 317 колхоз бии. Колхоз бүхэндэ дунда зэргээр 2 мянга шахуу гектар таряалангай газар, хэдэн мянгаад толгой мал хүртэнэ, тиихэдэ зарим колхозууд 20—30 мянга гаран толгой малтай юм. Үйлэдбэриин гол хэрэгсэлнүүдэй ба хубаагдадаггүй фонднууд 1953 оной эхиндэ 1940 оноойхиһоо 2 дахин шахуу ургаа.

Республикын хүдөө ажахые дэбжүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ үндэр показатель түйлаһан, газартаряалангай ба малажалай түрүүшүүл олошороо. 1948 ондо СССР-эй Верховно Соведэй Президиум шэниисын үндэр ургаса абаһанайнь түлөө манай республикын хүдөө ажахын 17 эрхим түрүүшүүлдэ Ленинэй орден ба «Серп и Молот» гэжэ алтан медаль барюулгатайгаар Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгоо. Тэдэнэр гэхэдэ — Ч. Б. Бадмаев, Р. С. Бубеев, Ц. Ш. Бубеев, Г. Д. Дамбаев, Б. С. Дымбрылов, С. К. Киселев, Н. Е. Конева, Н. Б. Ринчино, И. М. Терентьев, Е. А. Турчанинов, Ш. У. Тубденов, Б. Т. Тугутов, Х. Д. Хурганов, Д. Ч. Цырендоржиев, С. Б. Чойропов, Р. В. Эрдынеев, Ц. Б. Юндунов гэгшэд болоно. Газартаряалангай ба малажалай хэдэн зуугаад бусад түрүүшүүлшье Советскэ Союзай орденууд ба медальнуудаар шагнагдаһан байна.

Бурят-Монголой хүдөө ажахы, илангаяа тэрэнэй гол һалбари болохо малажал сталинска табадахи табанжэл соо саашадаа үшөө ехээр хүгжэхэ юм.

Табанжэл соо республикын колхозуудта эбэртэ бодо малай тоо толгой ниитэ дээрээ нилээд олошорхо, хонидой тоо толгой хоёр дахин тухай, шубуудай тоо толгой — 2,5 — 3 дахин олошорхо юм. Хойто аймагуудай колхозуудта оронуудай тоо толгой ехээр олошорхо байна. Ан үсхэбэрилгэ, кролик үсхэбэрилгэ ба зүгы үсхэбэрилгэ мэтын артельнэ ажахын ниимэ ехэ олзотой һалбаринуудые хүгжөөхэ ябадалда ехэ анхарал хандуулагдаха юм.

Ниитын малай тоо толгойн олошорхын хажуугаар, тэрэнэй шанаршье хубилха байна. Колхозуудтахи томо үүлтэрэй малай фермэнүүдэй тоонь ехээр олошорхо юм. Малажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ тушаа ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаха байна. Үбһөөр тэжээгдэхэ нэгэ үнеэнһээ һү һаалган табанжэл соо хоёр дахинһаа ехээр, һүнэй валовой гарасань гурба дахин шахуу ургаха. Нэгэ хониинһоо нооһо хайшалалга хоёр дахин тухай, нооһоной валовой гарасань гурба дахин ургаха. Малые һайнаар харууһалһанай ба эдеэлүүлһэнэй ашаар бүхы түрэлэй малай ашаг шэмэнь дээшэлхэ.

Сабшалан ба бэлшээриие саашадань һайжаруулха зэргээр, тэжээлэй культурануудай тарилгын талмайе үргэдхэхэ, үбһэ ногооной ба таригдаһан тэжээлэй культурануудай ургаса дээшэлүүлхэ зэргээр, бүхы колхозуудта наукын туйлалтануудые, сабшалан эрхилхэ герасимовска аргануудба методүүдые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ зэргээр ниитын малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулагдаха. Табанжэлэй эсэс багта колхозуудта бүдүүн тэжээлнүүдые үйлэдбэрилгэ 2—3 дахин, шэмэтэ тэжээлнүүдые үйлэдбэрилгэ 2 дахин дээшэлхэ.

Колхозуудта малажалай типовой байрануудые ехэ олоор барилга шэнэ табанжэл соо хараалагданхай. Жэшээнь, гансахан 1953 ондо республикын колхозуудта 30 гаран мянган толгой бодо малай ба тугалай, 100 гаран мянган толгой хонидой байранууд баригдаха юм.

Нэгэ гектарһаа абтаха ороохо таряанай культурануудай ургасые Сибириин районуудта, тэрэ тоодо Бурят-Монголдо 15—16 центнер хүрэтэр, уһалагдадаг газарта абтаха ургасые 24—26 центнер хүрэтэр, хартаабхын ургасые 125—145 центнер хүрэтэр дээшэлүүлхэ ябадал 1951—1955 онуудта СССР-ые хүгжөөхэ табадахи табанжэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XIX съездын директивэнүүдээр хараалагданхай. Овощьнуудай, тэжээлэй корнеплодуудай, силоснэ культурануудай ургаса нилээд дээшэлхэ байна. Бичурын аймагай колхозуудта сахарна свёклын ургаса 2—3 дахин дээшэлхэ.

Республикын колхозуудта сад тарилга ехээр хүгжөөгдэхэ. Садай ба ягоднигай талмай 2 дахин тухай ехэ болохо байна.

Табанжэл соо колхозуудай т[...]рилгын талмайнуудай структура [...]билха юм. Тэжээлэй культурану[...]дай тарилгын удельнэ хэмжээн[...] дахин тухай дээшэлхэ, энэнь ш[...]тын малажалда тэжээлэй бата бэ[...] база байгуулха ябадалда туһалам[...] байна.

Шэнэ табанжэл соо уһалуури[...] шэнэ системэнүүдые бариха туша[...] хуушан системэнүүдые һэргээн бо[...]хоохо ба һэльбэн заһаха тушаа, у[...] намагтай сабшалан болон бэлшэ[...]ринүүдые хатааха тушаа ехэхэн х[...]дэлмэри хараалагдана. Жэшээ[...] Сэлэнгын аймагта Тамчын уһалу[...]риин системэ, Мухаршэбэрэй айма[...]та Түгнын уһалууриин системэ [...]ригдаха юм. Иволгын аймагта М[...]хинска уһа намаг, Баргажанай [...]лон бусад уһа намаг хатаагда[...] байна.

Хүдөө ажахые электрификаци[...] шэнэ табанжэл соо үргэнөөр х[...]жэхэ. Курумканай, Мухшин[...] (Байкало-Кударын аймаг), З[...] Мүрэнэй (Түнхэнэй аймаг) гид[...] электростанцинуудые проектирова[...]гэ хараалагданхай.

Шэнэ табанжэл соо республик[...] МТС-үүд хүсэтэ тракторнуудаа[...] самоходно комбайнуудаар нил[...] ехээр нэмээгдэхэ. Тракторнууд[...] нэгэ үдэр соо хэхэ ажалынь 50-[...] доошо бэшэ процент дээшэлхэ ю[...]

КПСС-эй XIX съездын түүх[...] шиидхэбэринүүдээр зоригжуулаг[...]һан колхознигууд, МТС-үүдэй [...] совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд б[...] бол бүхы хүдөө ажахын культур[...]нуудай ургаса дээшэлүүлхэ, ниит[...] малай тоо толгойе саашада[...] олошоруулха, нэгэн доро тэрэн[...] ашаг шэмые нилээд ехээр дээш[...]лүүлхэ тушаа хүдөө ажахын [...]лаар табигдаһан гол зорилгые б[...]лүүлхын түлөө тэмсэжэ байна. 19[...] ондо республикын колхозууд һа[...] ургаса хуряагаа, талха тушааха [...]рэнэй түсэб болзорһоонь урид дү[...]гээ, өөһэдыгөө үрһэ хүрэнгөөр ха[...]гаа, бусад ниитын фонднуудые ба[...]гуулаа, ехэ талха таряа ба хүд[...] ажахын бусад продуктнуудые ко[...]хознигуудай ажалта үдэрнүүдтэ [...]баагаа. Ниитын малай тоо толго[...] нилээд ехээр олошороо, тэрэн[...] ашаг шэмэнь нэгэ хэды дээшэл[...] Энэ хадаа малажалай али б[...] продукциие тушааха тушаа [...]рэнэй урдахи уялгануудаа дүүрг[...] арга республикада олгоо. Үнгэр[...]шэ жэлдэ мүн МТС-үүдэй меха[...]заторска кадрнуудшье һаала г[...]гүйгөөр ажаллаа.

Социалистическэ мүрысөөнэй [...] сэтэ долгин хаа хаанагүй — ко[...]хозуудта ба МТС-үүдтэ, бригад[...]нуудта ба фермэнүүдтэ, гүүртэнүү[...] ба отарануудта дэлгэржэ бай[...] Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй тоо[...] эрхим малшадай ба үндэр ургас[...] мастернуудай, луговодуудай ба [...]ханизаторнуудай шэнэ нэрэнүүдэ[...] жэл бүри нэмээгдэнэ. Луговодств[...] алдар солото мастер А. М. Баты[...]вые, колхозно олониитын хүтэ[...]рилэгшэ, республика соо эгээн [...] Сэлэнгын аймагай Тельманэй [...]рэмжэтэ колхозой түрүүлэ[...] КПСС-эй XIX съездын деле[...] Д. Д. Очировые, бэедээ даалгаг[...]һан үнеэн бүхэнһөө 1952 ондо 2[...] литр һү һааһан алдарта һаалиш[...] Ц. Г. Хайдаповае, 112 хониинһоо [...] гэшье гээлтэгүйгөөр 155 хурьга а[...]һан Хэжэнгын аймагай Тельман[...] нэрэмжэтэ колхозой хонинной [...]рые даагша Д. Г. Гармаевые, [...] гэрэгшэ жэлдэ 300 гектар хуря[...] түсэбтэй байһан аад, 707 гек[...] хуряаһан Гашейн МТС-эй эр[...] комбайнер М. Ф. Ивановые, 4[...] гектар хахалха түсэбтэй бай[...] аад, 5237 гектар хахалжа, 3601 [...]лограмм горючи алмаһан Хош[...]лойн МТС-эй тракторна бригад[...] бригадир Е. С. Стулевые респуб[...]кын ажалшад һайса мэдэнэ.

★ ҺҮНЭЙ-ТОВАРНА ФЕРМЭНҮҮДТЭ ★

Манай республикын хүдөө ажахын гол һалбари болохо малажал культурнаар эрхилэгдэдэг боложо байна. Малай фермэнүүдтэ ажал ехэтэй хүдэлмэри механизацилагдана. Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна племенной фермэдэ үнеэдые электрическээр һаадаг агрегат тодхогдоһоор хоёр жэл болобо. Энээнэй ашаар һаалишадай ажал хүнгэдхэгдэһэн, үнеэдһээ һү ехээр һаагдадаг болоһон байна.

Мүн тус аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой племфермын һааи[...] кормозапарник соо буйлуулжа малдаа тэжээл эдюулнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаали[...] Цырендоржиева кормозапарнигта буйлуулагдаһан тэжээл тэргэдэ ашажа [...]

О. Березновой, А. Мантасвай фото.

...рюусалгатай зорилгонуудаа дүүргэхын түлөө

...най советскэ радио болгуухэ ород арадай, мүн тэрэ... ахадүү союзна болон автономно республиканuудай, арадай ...кратиин оронуудай литература болон хүгжэмэй искусствотай ...уудай болон хүдөөгэй олон ...он ажалшадые танилсуулна. ...огой ашаар Советскэ Союзай холын нютагуудта һууһан хүн ...адаа һүүлэй мэдээсэлнүүдые шагнажа байха, дотоодын болон гадаадын байдалай шухала ...нуудые үдэр бүридэ мэдэжэ ... аргатай байдаг.

...най республика доторхи ра...тиин ургалта радиогой ...шагта амжалтануудые гэр... Гуша шахуу жэлэй саада ...бүлэг һурагшад радиодурлаг... Гирченко, Шилканов, Рудь, ...ков гэгшэд физикын багша ...ын туһаламжатайгаар Улан... детекторно радиоприемник түрүүшынхеэ бии болгоо һэн. ... дүтэ хүсэтэ радиостанцинуу...ты байһан дээрэһээ энэ приём...р ямар нэгэ юумэ шагнахын ...гүй байгаа һэн. Һүүлээрнь ...вой нэрэмжэтэ һургуулида ра...урлагшадай кружок байгуу...жа, тэндэ бүтээһэн радио...нигоороо Иркутскһаа болон ...хибирскһээ радиодамжуулга...е шагнажа шадаһан байна. ...ондо «Радиогой ханиинарай об...во» эмхидхэгдэжэ, тэрэнь радио...новко түхеэрһэн байгаа. Горсо... байшан дээрэ шангаар дуу...г установко тодхоходонь ра...шагнахаяа үдэр бүри олон зон ... суглардаг бэлэй. 1928 ондо ...айн аймагай Курба тосхондо ...орд» репродуктор анха түрүү...еэ тодхогдожо, центральна ...графын туһаламжатайгаар ...Удын городской радиоузелтай ...огдоһон байгаа. Энэ радиоузел ... сагта оройдоо хэдэн арбаад ...точконуудтай байһан юм.

...спубликын ажалшадай зүгһөө ... һонирхохо ябадал жэл ерэхэ ... улам ехэ боложо, радиодур...адай тоо түргэнөөр олошорбо. ... ороноо хамгаалгын дайнай ...э багта республика дотор 18 ...ан радиоточконуудтай 57 ра...зел бии байһан юм. Дайнай ... тээхи жэлнүүдтэшье радио ...аяа ехээр хүгжэһэн байгаа. ...ө үедэ республика дотрнай ...радиоузел хүдэлмэрилжэ, 100 ... гаран радиоточконуудые хан... Хүн зоной өөһэдынь абаһан ...оприемнигуудай тоошье жэл ... олошорно. Манай республика ... мүнөө радиоузелгүй нютат ...тон хомор болонхой. Бичурын, ...нгын, Хойто Байгалай, Ахын, ...нгын аймагуудта колхозууд ...адаа радиотой болоо. Мүнөө ...й республикын хүдэлмэришэд, ...ознигууд болон албахаагшад ...Удын станциһаа ород болон ...г хэлэн дээрэ радиодамжуул...уудые саг соонь шагнахаһаа ..., мүн түрэл Москвагай голо...үдэр бүридэ арбаад часай тур...соо шагнаха аргатай болонхой. ...анай орондо радиогой саг үр... ургажа байһан ушар хадаа ...мар бэрхэ мэргэжэлтэдые ... бэлэдхэхые эринэ. Радио ...лан зохёолгын хүдэлөөн хадаа радистнуудай кадрнуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэ тон ехэ үүргэтэй юм.

Парти болон правительствын анхарал оролдолгын ашаар манай орон дотор радиодурлалга үргэн ехэ далайсатайгаар дэлгэрнэ. Манай һургуулинуудта, техникумүүдтэ, предприятинууд дээрэ, колхозуудта, МТС-үүдтэ хэдэн зуугаад радиотехническэ кружогууд хүдэлмэрилнэ. Угаа олон радиоклубууд, радиолабораторинууд, радиотехническэ кружогуудай байгуулагдаһанай ашаар радиодурлагшад үрэ ехэтэй хүдэлмэри хэхэ аргатай байна.

Жэл бүри эмхидхэгдэдэг радиовыставкэ хадаа советскэ радиошагнагшад-конструкторнуудай шэнэ шэнэ туйлалтануудые харуулна. Манай республикын радиодурлагшад Амосов, Пигарев, Болотников болон бусад Советскэ Союзай эрхим радиодурлагшад-конструкторнуудтай амжалтатайгаар мүрысэнэ.

Коммунистическэ парти болон Советскэ правительство хадаа социалистическэ культура хүгжөөхэ тухай саг үргэлжэ анхарал табина. Культурна байгуулалтын шухала участогуудые, тэрэ тоодо радиодамжуулгыешье нэгэдүүлһэн СССР-эй Культурын министерство байгуулһан ушар хадаа түрүү советскэ культура хүгжөөхэ тухай Коммунистическэ партиин политикые эрид шууд хүсэндэнь хүргэжэ байһанине гэршэлнэ.

Советскэ радио хадаа олониитые идейно-политическээр хүмүүжүүлхэ хүсэтэ зэбсэг, советскэ культурын, түрүү идеологи болон моралиин пропагандист мүн болоно. Тиимэһээ парти болон правительство радиодамжуулгын хүдэлмэрилэгшэдтэ тон ехэ харюусалга даалгана. Ажалшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ радиое дүүрэн хэмжээгээр хэрэглэхэ гээшэ радиодамжуулгын хүдэлмэрилэгшэдэй арюун уялга мүн. Бидэнэр коммунизм байгуулалгада туйлаһан манай амжалтануудые бүхы хэмжээгээр пропагандировалха, советскэ общеcтвын хурдан түргэнөөр урагшаа дабшажа ябаһан ажабайдалые, гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэхэ болон үлүүлэн дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй ябасые харуулха, промышленность болон хүдөө ажахын новаторнуудай дүй дүршэлые тарааха, марксизм-ленинизмын агууехэ идейнүүдые ойлгуулха уялгатайбди.

Бидэнэр Советскэ патриотизмын мэдэрэл, Эхэ орондоо, Ленин — Сталинай агууехэ партида инаг дуратай ба үнэн шүтэнхэй байхаар советскэ хүнүүдые саг үргэлжэ хүмүүжүүлхэ ёһотойбди.

Радиогой бии болоһон энэ алдарта үдэрые тэмдэглэжэ байхадаа радиодамжуулгын хүдэлмэрилэгшэд парти болон правительствын зүгһөө бидэндэ даалгагдаһан харюусалгата зорилгонуудые эли тодоор ойлгохо, хүдэлмэридөө бии байһан дутагдалнуудые зайлуулхын тулада хүсэлэл гаргажа, хүдэлмэриингөө шанарые эрид шууд һайжаруулха зэргэтэйбди.

Г. Баханов, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Радиоинформациин Комитедэй түрүүлэгшэ.

Манай республикын хүдөө нютагууд үргэнөөр радиофикацилагдажа байна. Малай фермэдэ болон полевой стан дээрэ, модо бэлэдхэлэй участогта ба загаһа барилгын газарта хүдэлмэрилжэ ябаһан ажалшад радио шагнаха аргатай болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой № 2 таряанажалай бригадын полевой станай улаан булан соо колхознигууд радио шагнажа, шатар наадажа байна.

КИРАНАЙ ЭМНЭЛГЫН ГАЗАР

Киран нуур гоё һайхан байгаалитай юм.

Урдань Кяхта городой купецүүд ба баяшуул эндэ дачануудые баряад, архи тамхяа уужа, шууяатай, шорхироотойгоор зунай саг үнгэргэдэг һэн.

Гансал Октябрьска революциин һүүлээр советскэ врачууд энэ дабһата нуурай домто шанарые мэдэжэ, үбшэлэгшэдые шабараар аргалжа эхилһэн юм.

Манай республикын холо, дүтын нютагуудһаа — Баргажанһаа, Цакирһаа, Сосново-Озерскһоо ревматизмаар үбшэлэгшэд ерэжэ эхилээ бэлэй.

Арад зоной элүүрые сахихын түлөө советскэ засагай оролдолгой ашаар энэ нуурай эрье шадар удангүй эмнэлгын, үбшэнтэнэй байха ба ниитын бусад гэр байранууд баригдажа эхилээ һэн...

Илангаяа дайнай һүүлшын жэлнүүдтэ Киранай шабараар эмнэлгын газарта хэдэн зууч хүнүүд — колхознигууд, хүдэлмэришэд, албахаагшад ошожо эмнүүлдэг болоо.

Эмшэлэлгын энэ газар хаа-хаанагүй суурхажа, һүүлэй жэлнүүдтэ, Иркутск, Чита, Ага гэхэ мэтын газарнуудһаа үбшэлэгшэд эндэ ерэдэг болонхой.

—Теэд эмнүүлхын түлөө Бурят-Монголһоо холо ошоһоной хэрэг юун бэ, — гэжэ Киранай шабараар эмшэлдэг главна врач Александра Тихоновна Максименкова хөөрэнэ. — Ревматизм, эхэнэрэй үбшэн ба бусад үбшэнүүдые эндээ эмшэлхэ дүүрэн аргатайбди.

Энэ залуу врач Александра Тихоновна гурбан жэлэй саада тээ Воронежско медицинскэ институт дүүргэжэ эндэ ерээд, үбшэнтэдые эмнэхэ хэрэгтэ бүхы шадабари оролдолгоёо зорюулжа байна.

Залуу врач Усть-Киранска сомсоведэй депутат Максименкова ехэ магтаалтай болонхой. Мүн бусадшье врачууд ба медсестранууд һайнаар хүдэлмэрилдэг.

Эндэхи эмнэлгын газарай хүдэлмэрилэгшэд үбшэнтэнине эмнэхэһээ гадна, эрдэмээ ходо дээшэлүүлжэ байдаг.

Советскэ медицинэдэ мэдээжэ, ревматизм эмшэлхэ бүхы арга методүүдые эндэ хэрэглэдэг ба элдэб врачебнэ кабинедүүд болон лабораторинууд бии юм.

Шабараар эмнэлгын газарай хүдэлмэрилэгшэд Бурят-Монголой АССР-эй 30 жэлэй ойдо зорюулан, ерэхэ сезондоо бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүдые урид дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Тэдэнэр хадаа зунайнгаа сезонине нээхэдээ, үбшэнтэнине ёһотой һайнаар угтахын тула эршэмтэйгээр бэлэдхэжэ байна.

Энэ жэлдэ тосхонине электричествотэй болгожо, Киран нуурай эрье шадар Ильичын лампочка яларуулха гэһэн түсэбтэй.

Киранай шабараар эмнэлгын газарай ёһото санатори болохо сагынь дүтэлөө, тиимэ болгохо арга боломжошье гүйсэд бии байна.

П. Сонголов.

Заочно һуралсалай системээр багшанарые бэлэдхэхэ

Партиин XIX съезд арадай гэгээрэлэй органуудай үмэнэ хүндэтэй ба харюусалгатай зорилго табиһан байна.

Улам олошоржо байгаа һургуулинуудые багшанараар хүсэд хангаха зорилгоор, 1951—1955 онуудта педагогическа институдууд 1946—1950 онуудтахида орходоо 45 процент олон студентнүүдые абаха байна.

Багшанарай заочноор һуража, педагогическа эрдэм олохо хэрэгтэ манай орондо туйлай ехэ анхарал хандуулагдана. Хэдэн мянган багшанар ажалһаа таһалдангүйгөөр педагогическа институт болон училищинуудые дүүргэнэ.

Бурят-Монголой гүрэнэй педагогическа институдта улам бүри олон багшанар заочноор һурадаг болоо. Хэрбээ 1947 ондо пединститудай заочно отделенидэ 69 хүн, багшанарай институдай заочно отделенидэ 165 хүн һуража байгаа һаа, 1952—1953 оной һуралсалай жэлдэ эдэ хоёр институдта 1264 хүн һуралсаа. Институдые заочноор дүүргэгшэдэй тоошье мүн жэл бүри олошорно.

Педагогическа эрдэмгүй аад, заочноор һурадаггүй багшанар манай республикын хэдэ хэдэн һургуулинуудта ажаллана. БМАССР-эй Гэгээрэлэй министерство, арадай гэгээрэлэй таһагууд иимэ байдалтай эбсэнэ. Заочно отделенидэ муугаар һурадаг багшанарташье анхарал хандуулагданагүй.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет үнгэрэгшэ жэлэй ноябрь һарада пединститудай болон педучилищиин заочно отделенинүүдэй тоосоо дуулаха зуураа, республикада заочно һуралсал хангалтагүй байна гэжэ тэмдэглэһэн байгаа. Республика соо зохихо педагогическа эрдэмгүй 1139 багшанарай 565-иинь заочно һуралсалда хабаадуулагдаһан байха юм. Заочноор һурагшадай хахадынь шахуу экзамен барилгын сессидэ ерэдэггүй байна. Олохон багшанар экзамендаа муугаар бэлэдхэнэ, ямаршье шалтагаангүйгөөр нэгэ курсада хоёр—гурбан жэлдэ үлэнэ. Үнгэрэгшэ сессинүүдтэ орходоо үбэлэй экзаменационно сесси успеваемостиин нэгэ бага һайжарһые гэршэлһэн байна. Заочноор һурадаг 379 хүнүүдэй 210-иинь һуралсалайнгаа түсэб дүүргээ. Хангалтагүй сэгнэлтэ абагшадай тоо нэгэ бага үсөөрөө.

Заочно отделениин хүдэлмэриин нэгэ бага һайжарбашье, тэрээнһээ дулдыдадаггүй дутагдалнууд үшөөл ехэ бии. Сессидэ тон үсөөн хүнүүд ерэнэ. Гансахан Хэжэнгын аймагһаа заочноор һурагшад олоороо ерэһэн байна. Арадай гэгээрэлэй аймагай таһагые даагша нүхэр П. М. Борголов заочноор һурагшадые сессидэ эльгээхын тула ехэ хүдэлмэри хээ. Бэшэ бусад аймагуудһаа, тэрэшэлэн Улан-Удэ городһоошье заочноор һурагшад сессидэ тон үсөөн ерээ. Бичурын аймагһаа заочноор һурадаг 52 хүнүүдэй 13-иинь, Иволгын аймагһаа 27 хүнэй 7-иинь, Ториин аймагһаа 28 хүнэй 6-иинь гэхэ мэтэ ерэһэн байна. Заочноор һурадаг олон хүнүүд сессидэ бэлэдхэлгүйгөөр ерэһэн, экзаменаа барижа шадаагүй байха юм.

Тэдэнэрэй тоодо нүхэд В. А. Болотова (Кабанскын аймагай Каменска дунда һургуулиин багша), Е. М. Шункова (Онохойн һургуулиин багша), Л. Г. Синев (Заиграйн аймаг), Д. С. Рыжкова (Кабанскын аймаг), Карабанова, Кучерук (Улан-Удэ городой № 1 һургуули), Бунтов, Аносов, Чебунин (№ 27 һургуули), Шамаева, Болотова (№ 12 һургуули) болон бусад бии. Иимэ байдал юундэ тохёолдооб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, заочноор һуралсагшад материалаа үзэнэгүй, хоёрдохёор, һургуулинуудай директорнүүд болон арадай гэгээрэлэй таһагууд заочноор һуралсагшадай хүдэлмэрине шалганагүй.

Һургуулиин директорнүүд, арадай гэгээрэлэй органууд болон бүхы олониитэ заочноор һурагшадта шухала условиин байгуулхын тула анхаралаа ехээр хандуулха зэргэтэй. «Заочно педагогическа һуралсалай системые һайжаруулха хэмжээ ябуулганууд тухай» СССР-эй СНК-гэй 1943 оной декабриин 18-да гарһан тогтоолой ёһоор заочноор һурагшад һуралсалайнгаа материалые үзэхын тула недели соо амаралтын үдэрһөө гадна дүрбэн үдэшэ сулөөтэй байха, консультацида ошохын тула һарадаа нэгэ үдэр сулөөлэгдэхэ ёһотой. Заочноор һурадаг багшанар недели соо 18 часһаа дээшэ зааха ёһогүй. Тинхэ зуураа эдэнэр нэгэ халаан соо ажаллаха зэргэтэй. Гэбэшье, эдэ эрилтэнүүд бэелүүлэгдэнэгүй.

Ойрын зорилгонуудай нэгэн юуб гэбэл, заочно отделенидэ хүнүүдые шэнээр абалга болоно. Байгша оной апрелиин 1-һээ июлиин 1 болотор хүнүүдые шэнээр абалга ба оролгын экзамен үгэлгэ июниин 10-һаа 30 хүрэтэр болохо байна. Арадай гэгээрэлэй таһагууд заочно отделенидэ орогшодто зорюулжа дунда һургуулинуудай дэргэдэ консультаци эмхидхэхэ, оролгын экзаменда бэлдэхынь тула тэдэнэртэ шухала условиин байгуулха зэргэтэй.

Зунай экзаменационно сессидэ заочноор һурагшадай һайнаар бэлдэхынь тулада арадай гэгээрэлэй таһагууд болон ниитын организацинууд, багшанарай Союзай айкомууд болон ВЛКСМ-эй айкомууд һуралсалайнгаа материалнуудые заочноор һурагшадай ямараар шудалжа байһые шалгаха, бэеэ даагаад хүдэлмэрилхынь тулада тэдэнэртэ шухала условиин байгуулха гэжэ саг үргэлжэ оролдохо ёһотой.

Манай республикада педагогическа дээдэ эрдэмтэй мэргэжэл түгэс олон багшанар хэрэгтэй. Физикын, математикын, бурят-монгол хэлэнэй ба литературын багшанар илангаяа олоор хэрэгтэй байна.

Арадай гэгээрэлэй органуудай, һургуулиин директорнүүдэй болон бүхы олониитын халуун туһаламжын ашаар лэ педагогическа болон багшанарай институдуудай заочно отделенинүүд мэргэжэл түгэс багшанарай кадрнуудые бэлэдхэхэ талаар партиин XIX съездын зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаха байна.

Т. Карпова, Бурят-Монголой пединститудай директорые заочно һуралсалай талаар орлогшо.

Олониитые коммунистическээр хүмүүжүүлгын хүсэтэ зэбсэг

...л бүри советскэ хүнүүд Майн ...е радиогой Үдэр гэжэ тэмдэг... байна. Ородой ехэ физик ...сандр Степанович Попов ра...риемник зохёоһон тухайгаа ...оной майн 7-ной түүхэтэ үдэр түрүүн мэдээсэһэн юм. А. С. ...вой энэ агууехэ нээлтэ, мүн ...эй удаа тээнь энэ талаар хэг... хүдэлмэри ородой наукын ...орхол мүн болоно. Тэрэ хадаа ...огой хүгжэлтын эхи табиһан Мүнөө радио техникын тон шэ...албари болоод, олон зуун мил... хүнүүдэй ажаһуудалда үдэр ... хэрэглэгдэжэ байна.

...одой физико-химическэ об...вын суглаан дээрэ Поповой хэ...гайхамшагта элидхэлһээ хойшо ...н һара үлүүтэйхэн үнгэрөөд ...ада, 1896 оной мартын 24-дэ ...рбургска университедэй хоёр ...ангуудай хоорондохи 250 мет...газарта дэлхэй дээрэ анха ту... радиотелеграмма дамжуулаг... юм. Тэрэ үдэрһөө хойшо 57 ...үнгэрөө. Мүнөө радиотехникэ ...олон янзын зорилгоор хэрэглэг... болонхой. Энэ хадаа манай ...эхэ эрдэмтын хэһэн ухаалан ...олгын аша үрэ мүн.

...нөө үедэ бидэнэр олон мянган ...метр газарта радиотелеграфна ...оо тогтоожо шадаха байнабди. ...э радиотелеграфиин һая бии ...жо байхада бүхы телеграммануудые гараараа юрын телеграфна ...юрээр, тиихэдээ минута соо ...һаа 20 үгэ дамжуулдаг байгаа ...мүнөө үедэ автоматическа ап...най туһаламжаар минута соо ... зуун үгэ дамжуулха арга боломжо бии болгогдонхой. Урдань радиотелеграммые шэхээрээ шагнаад, гараараа бэшэжэ абадаг байгаа. Харин мүнөө радиотелеграф үгэнүүдые бэшэжэ үгэдэг гээшэ. Имагтал багахан радиостанцинууд радиотелеграммануудые шагнажа абадаг байна. Юундэб гэхэдэ, аппаратурын батахан хэмжээтэй байһан тула үзэг барлаха аргагүй юм.

Радиотелеграфай байгуулагдаһанай һүүлээр, радиогоор хөөрэлдэхэ арга хүгжөөгдэжэ эхилээ һэн. Түрүүшээр хүнэй хэлэһэнине радиогоор миил дамжуулдаг байгаа бэлэй. Мүнөө СССР дотор техникын тон түргэнөөр ургаһанай ашаар радиогой талаар шэнэ гайхамшагта туйлалтанууд үдэр бүри шахуу хэгдэжэ байна. Самолёдоор нисэжэ ябаһан хүнтэй гү, али пароход дээрэ ябаһан хүнтэй, үгышье һаа манай ороной эгээл холын нютагта байһан хүнтэй гэртээ һуугаад хөөрэлдэжэ, тэрэнэй хоолойе танижа болохо юм гээ һаа, урдань этигэхэгүй байха байгаа.

Ородой эрдэмтэд ба инженернүүд радиотелефон зохёоһоноойнгоо һүүлээр, радиогоор хөөрэлдэхэһөө гадна, мүн хүгжэм дамжуулха арга бэдэржэ эхилээ һэн. Хүгжэмые һайнаар дамжуулха, тэрэнине тодо һайнаар абаха гээшэ тон бэрхэшээлтэй хэрэг юм. Тиигэбэшье, энэ зорилго түргэнөөр ба амжалтатайгаар шиидхэгдэһэн байгаа. Советскэ Союз дотор анха түрүүн энэ хэрэг бэелүүлэгдээ һэн. Үшөө 1922 ондо В. И. Ленинэй заабаряар манай орондо дэлхэй дээрэ анха түрүүшын ба эгээл хүсэтэй радиодамжуулгын станци баригдаа һэн.

Советскэ арадай агууехэ вождьнор В. И. Ленин, И. В. Сталин хадаа социалистическэ байгуулалтада, үргэн ниитэ ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлгэдэ радиогой угаа ехэ үүргэтэй байһые сэсэн мэргэнээр ойлгон сэгнэһэн байгаа. Тэрэнэй ашаар советскэ радиотехникэ ехэ амжалтануудые түргэнөөр туйлаа. 1918—1920 онуудта тон хүгжэнгибэшэ радиоаппаратурануудай бии байбашье һаань, энэ хадаа техникын шэнэ һалбариин эшэ үндэһэ мүн гэжэ Владимир Ильич тоолоһон байгаа. «Москвада уншагдажа байһан газетые бүхы Росси шагнадаг болохо» үдэр ерэхэ гэжэ тэрэ хэлээ һэн.

Гражданска дайн һаял хада дүүрээд, залуу Советскэ республика экономическа талаараа ехэ хүндэ байдалда байһан юм. Тиимэшье һаань, «радиотелефонно холбоо эмхидхэхэ хэрэгые эсэстэнь хүргэхын тулада, гүйсэд хэрэглэжэ боломоор шангаар дуугардаг аппарадуудые үйлэдбэрилгэдэ мүнгэ зөөри ямаршье ушарта гамнажа болохогүй» гэжэ Ленин 1922 ондо нүхэр Сталинда бэшэһэн бэшэг соогоо зааһан юм. (Зохёолнууд, том 33, 323-дахи нюур). Холо газарта радиогоор дамжуулха ябадалые хүгжөөхэтэй хамта, хүнэй хэлэһые ба хүгжэмые шангаар дуугаргаха техникэ, ехэ зал, вокзал, талмай дээрэ шангаар соностуулха техникэ хүгжөөгдэһэн ба һайжаруулагдаһан байна.

Радиодамжуулгын дээдэ шатань телевидени гэдэг болоно. Тэрэ хадаа манай орон доторхи культурын болон искусствын эрхим туйлалтануудтай үргэн арад ниитые бүри ехээр танилсуулха арга боломжо олгоно. Телевизионно передатчигуудай (дамжуулха аппарадуудай) бии байһан областьнуудай хүн зон хэдэн арбан мянган телевизорнуудые худалдажа абаһан байна. Телевизортой хүнүүд шэнэ кинофильмнүүдые, оронойнгоо эрхим театрнуудта табигдадаг зүжэгүүдые, столична стадионууд дээрэ боложо байһан спортивна мүрысөөнүүдые харана.

Ороноо радиофикацилха тухай Ленин, Сталинай заабаринуудые Коммунистическэ партиингаа хүтэлбэреэр советскэ хүнүүд амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. СССР дотор хүсэтэ радиопромышленность байгуулагдаа, тон олон радиостанцинууд бии болгогдоо. Энээнэй ашаар Союзай эгээл холын нютагуудтай радиотелеграфна холбоотой байха, Москваһаа хэтдэһэн радиодамжуулгые манай хизааргүй үргэн ехэ Эхэ ороной бүхы газар нютагуудта шагнаха арга боломжо бии болгогдоо.

Социализмһаа коммунизмда оролгые бэлэдхэхэ уридшалһан гол шухала условинуудай нэгэниинь хадаа общеcтвын гэшүүдые культурна талаарнь ехээр ургуулха ябадал болоно. Советскэ радиодамжуулга хадаа олониитые коммунистическээр хүмүүжүүлгын хүсэтэ зэбсэг мүн. Тэрэ хадаа политическэ болон научна эрдэм дэлгэрүүлхэ, ажалай эмхидхэлэй түрүү методүүдые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ туһална. Манай радио агууехэ ород арадай, ахадүү союзна республиканuудай, арадай демократиин оронуудай литература болон музыкальна искусствотай городуудай ба хүдөө тосхонуудай олон миллион ажалшадые танилсуулна. Радиогой ашаар Советскэ Союзай эгээл холын нютагуудта һуудаг хүн зон һүүлшын һонинуудые дары түргэнөөр мэдэжэ абаха, дотоодын болон гадаадын байдалай шухала шухала событинууд тухай үдэр бүри мэдэжэ байха аргатай гээшэ.

СССР дотор городуудые радиотой болгохо хэрэг гол түлэб бэелүүлэгдээ гэжэ тоолоходо болоно. Хүдөө тосхонуудые бултыень радиотой болгохо гээшэ тон ойрын зорилго мүн. Энээнэй тулада айл бүхэндэ радиоприёмник гү, али репродуктор бии болгохо хэрэгтэй. Хүдөө тосхонуудые радиофикацилха талаар һүүлэй хоёр жэлэй турша соо ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Энэ хэрэгтэ колхознигууд өөһэдөө эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, столб бэлэдхэхэ, дамжуулгын лини бариха хүдэлмэридэ туһалалсаһан байна. Хэдэн областьнуудта радиотрансляционно лининүүдые барилгада арад зон олоороо хабаадана.

Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ манай оронине радиофикацилха хэрэг үргэн далайсатайгаар ябуулагдажа байна. Энэ хадаа ажалшадай культурна болон политическэ ургалта тухай парти, правительствын табидаг үдэр бүриин анхарал оролдолгын гэршэ мүн. Орон доторнай олон зуун километр утатай агаарай ба газар дорохи радиофикациин лининүүд татагдаха байна. Хүдөө тосхонуудта олон арбан мянган шэнэ радиоузелнууд баригдана, колхознигуудай гэрнүүдтэ олон миллион шэнэ точконууд оруулагдана. Энэ табанжэл соо радио шагнаха точконуудай тоо гэхэ гү, али репродукторнууд болон радиоприемнигуудай тоо 5 дахин олон болгогдохо ёһотой.

Шэнэ техническэ методүүдые саг үргэлжэ оложо хэрэглэхэ ябадал радиофикацилгые түргэдхэлгэдэ туһа хүргэнэ. Жэшээнь, ой модогүй газарнуудта столбнуудые бэлэдхэхэнь бэрхэшээлтэй байдаг һэн. Мүнөө газар доогуур механизированна аргаар лини татаха арга улам бүри үргэнөөр хэрэглэгдэдэг боложо байна.

Советскэ радиопромышленность радиоприёмнигуудые жэл ерэхэ бүри улам олоор хэдэг боложо байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ шэнэ репродукторнууд, радиолампанууд бүтээгдээ, приёмнигуудые ба тэдэнэй детальнуудые үйлэдбэрилгэдэ шэнэ технологи нэбтэрүүлэгдээ. Энээнэй ашаар химда ба зохид һайн радиоприёмнигууд, жэшээнь, «Б-921», «Тула», «Искра», «Родина» гэжэ радиоприёмнигууд үйлэдбэрилэгдэдэг болоһон байна.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съезд болбол коммунизм тээшэ манай Эхэ ороной дабшаха агууехэ перспективэнүүдые хараалаа. СССР-тэхи хэлхээ холбооной ба радиодамжуулгын хэрэгсэлнүүдые улам хүгжөөхэ программа съездын шиидхэбэринүүд соо хараалагданхай. Манай радиодамжуулгын станцинуудай хүсэниинь табадахи табанжэл соо нилээд нэмэхэ байна. Радио шагнаха приёмнигуудые ба телевизорнуудые үйлэдбэрилгэ хоёр дахин ехэ болохо юм.

СССР-ые хүгжөөхэ табадахи табанжэлэй түсэб тушаа партиин XIX съездын директивэнүүд ультра-бага долгитой радио-дамжуулга нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ хүдэлмэри ябуулхаар хараална. Иимэ шэнэ янзаар радиодамжуулга хэхэдэ, дуулдасынь шанар нилээд һайжарха, атмосферэ һаад тохёолдолго бүримүһэн зай-

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта).

И. В. Сталинай зохёолнуудай 11-дэхи том чешскэ хэлэн дээрэ хэблэгдээ

ПРАГА, майн 4. (ТАСС). Чехословакиин политическэ литературын түрэнэй издательство И. В. Сталинай зохёолнуудай 11-дэхи томые чешскэ хэлэн дээрэ 120 мянган экземпляр тиражтайгаар хэблэн гаргаба.

Карл Марксын түрэһэн үдэрые Шанхайда тэмдэглэнэ

ШАНХАЙ, майн 4. (ТАСС). Шанхайн хэблэл ба олониитэ Карл Марксын түрэһөөр 135 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байна.

«Синьвэньжибао» газетэ Карл Маркста зорюулагдаһан статьянуудые мүнөөдэр толилбо.

Агуүехэ революционерэй ба научна коммунизмын үндэһэ һуури табигшын ажабайдал ба ажал-ябуулгада зорюулагдаһан выставкэ хитад-советскэ хани барисаанай обществын шанхайска отделениин байра соо мүнөөдэр нээгдэхэнь.

Франциин эб найрамдалай национальна соведэй бюро французска правительствын толгойлогшодо бэшэг эльгээбэ

ПАРИЖ, майн 4. (ТАСС). Франциин эб найрамдалай Национальна соведэй бюро министрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ Рене Мейертэ бэшэг эльгээбэ. Энэ бэшэгынь мүнөөдэр «Юманите» газетэдэ толилогдоо. Эб найрамдал хамгаалха арадуудай Конгрессэй комисси агуүехэ табан гүрэнэй хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталха хэмжээ абаха гэжэ дурадхаһан бэшэгые французска правительствода ба хамаата бусад правительствонуудта мартын 27-ной үдэр эльгээгээ гэжэ бэшэг соонь заагдана. «Бусад правительствонуудай харюугай толилогдоод байхада мүнөөдэр французска арад өөрынгөө правительствын дуугай байһаниие ойлгожо шадахагүй байна. Французска арад правительствын һанаашалгые мэдэхэ эрхэтэй юм, правительство тэрэниие арадта тон тодорхойгоор тайлбарилха уялгатай байна» гэжэ эб найрамдалай Национальна соведэй бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Гитлеровскэ булимтарагшадтай тэмсэжэ Голландида наһа бараһан советскэ граждaнинуудта зорюулагдаһан памятник Тексел арал дээрэ нээгдэбэ

ГААГА, майн 4. (ТАСС). Гитлеровскэ концлагерьта хаагдажа байһан ба 1945 оной апрель һарада гитлеровецүүдтэ эсэргүү восстаниин үедэ наһа бараһан советскэ граждaнинуудта зорюулагдаһан памятник майн 2-ой үдэр Голландиин Тексел арал дээрэ баярай оршон байдалда нээгдэбэ. Булимтарагшадһаа оронойсүлөөлэгдэһэнэй һүүлээр тэндэхи олониитэ памятник бариха комитедые байгуулһан юм. Тиин памятник энэ оной май хүрэтэр баригдажа дүүрээ.

Советскэ посольствоһоо, бургомистрһаа, памятник бариха комитедһээ, Голландска коммунистическэ партиһаа ба нютагай хүн зонһоо веногууд памятнигай хормойдо табигдаба.

ПАТЕТ-ЛАОГОЙ БАЙДАЛ

ПАРИЖ, майн 4. (ТАСС). Франс Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэлһээ харахада, үсэгэлдэр Патет—Лаогой арадай сүлөөлэлгын армиин частьнууд гадаада хамгаалгын хоёр постдо—Нам-Ху мүрэн дээрэхи Пак-Ху ба Нам-Суонг мүрэн дээрэхи Пак-Ссуонг гэжэ постнуудта ехэ аюул тохёолдуулба. Энэ хоёр пост Луан-Прабан тээшэ вьетминецүүдэй (Патет-Лаогой арадай-сүлөөлэлгын армиие агентство тингэжэ нэрлэнэ).—**Ред.**) ябаха зам хаажа байна.

Каирта англо-египетскэ хэлсээн болоно

КАИР, майн 4. (ТАСС). Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Суэцкэ каналай зоноһоо англиийска сэрэгүүдые гаргаха тухай англо-египетскэ хэлсээндэ ямаршье амжалта туйлагдаагүй.

«Аль-Ахрам» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, хэлсээнэй зорилго ба принципүүдые тодорхойлһон мэдүүлгые Англиин хэхыень Египет дурадхана. Англичанинууд иимэ мэдүүлгын хэдэн проект табиһан болобошье, тэдэниинь таарахагүй байһан тула буруушаагдаа. Ушарынь, Египет англиийска сэрэгүүдэй бүримүһэн гаража ябаха эрилтэ табина, мүн «энэ хэлсээн дунда восточно хамгаалгын системэ тухай асуудалтай сэхэ гү, али тойруугаар холбохо ёһогүй» гэжэ дурадхана.

ХРОНИКО

☆ Пенсильвани штадта (США) сэрэгэй завод дээрэ тэһэрэлгэ болоходо 4 хүдэлмэришэд алагдаба гэжэ гамбургска радио дамжуулна.

☆ Мүнөө үглөөгүүр Тегеранай тамхинай фабрикын 1800 хүдэлмэришэд забастовко соносхобо. Тэдэнэр салин хүлһэ дээшэлүүлхэ эрилтэ табина.

☆ Культурна холбооной индийско-советскэ общество майн 3-да Делидэ Репинэй зурагуудай выставкэ эмхидхэбэ. Индиин столицын хүн зон выставкые ехээр һонирхоно.

Майн 4. (ТАСС).

Олониитые коммунистическээр хүмүүжүүлгын хүсэтэ зэбсэг

(*Түгэсхэл*)

суулагдаха, ондоо радиостанцинуудай һаад хэдэг ябадал зайсуулагдаха байна. Энэ хадаа томо городуудта дамжуулга хэхэ программануудай тооe нэмээхэ арга олгохо юм. Ехэ бэшэ территоринуудтай областьнуудта, бага талмайтай национальна республикануудта ультра-бага долгитой радиодамжуулга хэхэдэ, областной ба нютагай радиодамжуулгын зорилгые һайнаар шиидхэлгэдэ туһалха юм.

Тэрэшэлэн радиорелейнэ холбоо нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ хүдэлмэри ябуулха гэжэ съездын директивэнүүд соо хараалагданхай. Энэ хадаа арадай ажахыда, радиодамжуулгада ба телевидени хүгжөөлгэдэ ехэ перспективэ хангаха шэнэ түхэлэй радио холбоон болоно.

Радиорелейнэ холбооной принципынь иимэ гэбэл: холбоо хангаха пунктнуудые нэгэдхэдэг трасса дээрэ, хоорондоо 50—70 километрын зайтайгаар 70—100 метр үндэр башнинуудые баридаг юм. Тэдэнэй орой дээрэнь антеннэнүүдые, оёортонь—дамжуулдаг, хүлеэн абадаг хэрэгсэлнүүд ба электроэнергиин источнигуудые тодходог. Нэгэ тиимэ шангадхалаг пунктһаа нүгөөдэ тээшэнь хоёр шэглэлтэйгээр радиодамжуулга хэгдэдэг байна. Тэдэ лининүүдтэ оройдоо 10—20 сантиметр утатай тон бага долгинууд хэрэглэгдэдэг, тиигээд тэдэнь нэгэ лини дээрэ 100 гаран телефонно каналнуудые, радиодамжуулгын ба телевидениин эрхим шанартай каналнуудые абаха арга олгодог. Иимэ гуримаар радиодамжуулга хэхэдэ, атмосферна абяа шэмээе ба ондоо радиостанцинуудай зүгһөө һаад хэдэг ушарнуудые зайсуулдаг.

Радиорелейнэ лини мүнөө сатай эрхим шанартай кабельна линиин һайн талын олонхиие хангаха зуураа, туулга ба зэд хэрэглэдэггүй.

* * *

Манай орон радиогой эхэ орон байһандань, Сталинска табанжэлнүүдэй үе соо СССР-тэхи радиофикациин гайхамшаг ехэ хэмжээтэй болоһондонь бидэнэр, советскэ хүнүүд омогорходогбди.

Манай радиостанцинууд Советскэ Союз, тухай, СССР-эй ажалшадай жаргалта байдал тухай үнэниие дэлхэйн бүмбэрсэтэй бүхы оронуудтахи олон миллион хүнүүдтэ хөөрэжэ үгэдэг юм. Советскэ радиостанцинууд Чехословакиин, Польшын, Румыниин, Венгриин, Болгариин, Албаниин, Хитадай Арадай Республикын, Германска демократическа республикын арадуудта социалистическэ байгуулалтын алдарта дүй дүршэлые дамжуулна. Советскэ радио хадаа дайн үүдхэгшэ империалистическэ хархис этэгээдүүдые элишэлхэ ябадалда туһалдаг, эб найрамдалай ба демократиин түлөө тэмсэлдэнь бүхы дэлхэйн эгээлэй хүнүүдэй хүсэлэлгые элсүүлэн жагсааха зэбсэг болодог байна.

З. Топуриа, СССР-эй хэлхеэ-холбооной министрын орлогшо.

КОРЕЙДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, майн 4. (ТАСС). Үнгэрһэн үдэрэй турша дотор корейскэ Арадай армиин соединенинүүд ба Хитадай арадай һайндуратанай частьнууд фронтын зарим участогууд дээрэ нютагай шанартай байлдаануудые хэбэ гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Мүнөөдэр Арадай армиин эрье хамгаалагша артиллери Кириньдо ба Хачарадо аралнуудай дэргэдэ дайсанай нэгэ эсминец унагаагаа.

Арадай армиин зенитнэ частьнууд ба дайсанай самолёдуудые агнан буудагшад дайсанай 5 самолёт унагаагаа.

Корейдэхи үбшэлһэн ба шархатаһан сэрэгэй пленэйхидые андалдан абалсалга тушаа

ПЕКИН, майн 4. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент майн 3-да Кэсонһоо иигэжэ дамжуулба:

Корейско-хитадай талын үбшэлһэн ба шархатаһан сэрэгэй пленэйхидэй һүүлшын бүлэг мүнөөдэр эхэ оронгдоо бусажа ерэбэ. Энэ бүлэг Хитадай 80 һайндуратанһаа ба Корейскэ Арадай армиин составай сэрэгэй 105 пленэйхидһээ бүридэнэ. Нютагтаа бусаагдагшадай дунда 21 эхэнэрнүүд тоологдоно.

Мүнөөдэр нютагтаа бусаагдаһан Хитадай һайндуратанай дундаһаа олохон хүнүүд нютагтаа бусаагдахынгаа урда тээ шархатаһан байгаа. Ушарынь американецууд хорото газуудые хэрэглэжэ, тэдээндэ добтолбо. Энэ добтолгонь апрелиин 30-да хэгдэһэн юм. Нютагтаа бусаагдахаар Чечжудо арал дээрэхи № 8 лагерьта тэрэ үдэр асарагдаһан Хитадай пленнэ 75 һайндуратан тус лагерьта үлэһэн нүхэдтэйгөө хахасаха зүбшөөл үгэхэ тэжэ американецуудые гуйхын тула өөһэдынгөө түлөөлэгшые һунгаһан байна. Американецууд энэ түлөөлэгшые зэрлиг муухайгаар сохибо.

Үдэ болоһоной һүүлээр, тухайлхада 14 час 50 минутаһаа эхилээд американецууд эдэ сэрэгэй пленэйхидэй байһан секторто хорото газуудтай 200 гаран граната хаяба. Энэ секторто байһан сэрэгэй пленэйхидэй олонхин мэдээгээ алдаба. Гранатануудай дэлбэрхэдэ, сэрэгэй пленэйхидэй байһан палатанууд һандаргагдаһан, шатаагдаһан байгаа. Үбшэлһэн ба шархатаһан сэрэгэй олон пленэйхидэй хубсаһаниинь шатаба.

Американска авиаци Корейн амгалан городуудые бомбодожо үргэлжэлһөөр

ПХЕНЬЯН, майн 4. (ТАСС). Һүүлэй үедэ американска авиаци Пхеньянда ба Хойто Корейн амгалан бусад нютагуудта шангаар добтолжо байна. Майн 3-най һүни американска бомбардировщигууд Пхеньяниие дахин шангаар бомбодоо. Элдэб калибрын 350 бомбо городой хүн зоной һуудаг газарнуудта хаягдаба. Олон хүн алагдаһан, шархатаһан байна.

Францида муниципальна һунгалтын хоёрдохи тур болобо

ПАРИЖ, майн 4. (ТАСС). Голосованиин мажоритарна системэ хэрэглэһэн ба политическэ партинуудай хоорондоо блок байгуулһан муниципальна һунгалтын хоёрдохи тур үсэгэлдэр 18 мянган коммунада (9 мянга ба тэрээнһээ доошо хүн зонтой) болобо. Апрелиин 26-да болоһон нэгэдэхи турта шухала хэрэгтэй тоогоор голос нэгэшье партиин абажа шадаагүй газарта голосованиин хоёрдохи тур болоо.

Коммунистическэ парти урдынгаа байдалые хэбээрнь үлөөгөө гэжэ үсэгэлдэрэй голосовани харуулба. Мүнөө хүрэтэр абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, компарти 27 муниципалитедтэ олонхи һуури эзэлбэ.

Коммунистическэ партиин дурадхаһан программа-минимумэй үндэһөөр, социалистнуудтай тэмсэлэй нэгэдэл байгуулһанай ашаар энэ хоёр партиин кандидадуудай ниитэ списогүүд хэдэн олон газарта табигдаба. Тэдэнэр 17 муниципалитедтэ илалта туйлаһан байна. Социалистическэ партиин хүтэлбэрилэгшэд Коммунистическэ партиин секцинүүдтэй ба ячейкэнүүдтэй һунгуулиин союз байгуулха ябадалдань доодо шатын партийна организацинуудтаа һаад хэбэ. Социалистическэ партиин Сена ба Уаза департаментдахи федерациин хүтэлбэрилэгшэд Коммунистическэ партиин кандидадуудтай союз байгуулхагүй гэжэ уряалһан тусхай листовконуудые гаргаба.

Франс Пресс агентствын мэдээсэлһээ харахада, «голосованиин түрүүшын турта юрынхиһөө нилээд зохидгүй позицитай байһан газарнуудта Коммунистическэ парти зарим амжалта туйлаа» гэжэ дотоодын хэрэгүүдэй министр Шарль Брюн мэдэрбэ. Деголлевско партиин голосуудай ехээр гээгдэһэн ябадалые Брюн тэрэшэлэн тэмдэглээ, энэнь апрелиин 26-най һунгалтын үедэ тохёолдоһон байна.

ТУНИСТАХИ БАЙДАЛ

ПАРИЖ, майн 4. (ТАСС). Парижска хэблэлэй ба Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Тунистахи байдал түгшүүритэй хэбээрээ байжа үргэлжэлһөөр. Тунистахи французска генеральна резидент де Отклок гадаадын хэрэгүүдэй министр Бидогой бэшэгые Тунисай бейдэ дамжуулан үгэһэниинь мэдээжэ. Тунис городой муниципальна соведэй орлогшо-түрүүлэгшэ Касталлиие алаһан ябадалые олониитээр буруушаан шүүмжэлхэ, мүн французска засагаархидай байдалые батадхахын тула муниципальна һунгалтада хабаадаха гэжэ оронoй хүн зониие уряалха гэһэн эрилтэ тус бэшэг соонь табигдана. Французска засагаархидта хашагдан, бей хадаа тунисска арадта уряатайгаар хандаба, тэрээн соогоо «алибаа добтолгые бүрин буруушаана». Гэбэшье, газетэнүүд энэ бэшэгэй «шэрүүн үгэтэй» байһые ба муниципальна һунгалтада хабаадаха гэжэ Тунисай хүн зониие уряалхаяа бейн арсаһаниие тэмдэглэнэ.

Майн 3-да болоһон голосованиин түрүүшын тур хадаа тунисска арад французска правительствын баадхаһан энэ һунгалтада бойкот хэбэ гэжэ харуулаа. «Туниста французууд ба тунисецууд һунгалтада тон хамаагүйгөөр хандана» гэжэ Франс Пресс агентство дамжуулна. Энэ агентствын мэдээнүүдэй ёһоор, оронoй столица Тунис городто һунгуулиин списогүүдтэ бүридхэгдэһэн 40 мянга гаран тунисецуудай оройдоо 3552 хүниинь, тайлбарилан хэлэхэдэ 8,83 процентнь голосованида хабаадаа.

Национальна политическэ партинуудай ба профсоюзна организацинуудай арестовалагдаһан бүхы ажал-ябуулагшад оронoй урда зүгтэ байдаг Татауин гэжэ концентрационно лагерьта сүлэгдөө гэжэ «Юманите» газетэ бэшэнэ. Французска колониальна засагаархидай абаһан хэмжээндэ харюу болгон, тунисска национальна организацинууд бүгэдэниитын забастовко хэхэ гэжэ арадые уряалба. «Юманите» ба «Либерасьон» газетэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, үсэгэлдэр Тунис городой арабска хубидань бүгэдэниитын забастовко болобо. Тэрэнь арестовалагдаһан патриодуудые дары сүлөөлхын ба национальна бэеэ дааһан байдалые тус орондо үгэхын түлөө тэмсэлэй туг доро үнгэрөө. Город соохи бүхы лавканууд, магазинууд хаагдаба. Ремесленнигүүд, худалдаа наймаашад ба студентнүүд забастовкодо эдэбхитэйгээр хабаадалсаба.

Баруун Германида сэрэгэй бэлэдхэл хэгдэнэ

ПАРИЖ, майн 4. (ТАСС). «Ам Зонтаг» гэжэ недели бүриин газетын мэдээсэлые баримталан, Бразавильска радиогой дамжуулһанай ёһоор, европейскэ армиин бүридэлдэ орохо германска сэрэгүүдтэ зорюулагдаһан буу зэбсэгүүд ба материалнууд Рейнһээ баруун тээшээ байдаг ехэ складуудта хадагалагдана. Эдэ мэдээнүүдэй ёһоор, германска армиин мэдэлдэ 1350 самолёт, 1800 хүндэ ба хүнгэн танк байха ёһотой юм. Германска армиие хангалгада зорюулагдаһан гаргаша 40 миллиард марка болохо байна. Самолёдууд ба танкнууд США-һаа асарагдаха болоно.

Малшадай уранһайханай самодеятельность

Мухаршэбэртэ ажаһуудаг шэмээшэгүүд өөһэдынгөө ирагуу гоё аялгатай дуунуудаар униһөө хойшо суурхадаг. 1940 ондо Москвада болоһон Бурят-Монголой искусствын декадада семейскэ хоор хабаадалсаһан юм. Дуулаһан дуунуудынь олониитые һонирхуулһан байгаа.

Аймагай самодеятельнэ коллективүүд дуунай искусствода дуратай, шэнэ дуунуудаар өөһэдынгөө репертуарые саг үргэлжэ баяжуулжа байдаг.

Новозаганска сомоной Сталинай нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой уранһайханай самодеятельностиин коллектив Мухаршэбэрэй аймагта илангаяа суурхана. Энэ колхоздо колхозой клубай дэргэд[э] уранһайханай самодеят[ель]ностиин коллективһээ га[да] малай № 1 фермэдэ самод[еяа]тельностиин кружок бии [...] Малшадай самодеятельност[иин] коллектив һүүлэй үелэ ай[маг]тай центртэ, Гашей гэжэ [...]хондо ба малай фермэ[нүүдые] дээгүүр хамта 6 концерт [ябу]руулһан байха юм.

Тэдэнэй табиһан концер[дые] харагшад ехэ һонирхолто[йгоор] угтадаг ба һайшаадаг бай[на].

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мала[...]лай № 1 фермын уранһай[ха]най самодеятельностиин [кол]лективэй дуушад. Түрүү [...]гэдэ дахуулан дуулагша һ[...]лишан Федосья Алексее[ва], баянист З. Гаськова гэг[шэд] байна. **А. Мантаевай** фото.

Зунай сезониие нээлгэдэ зорюулагдаһан эстафетэ

Майн 2-то манай столицын революциин талмай дээрэ хаа хаанаһаа спортсменүүд олоороо сугларба. Эндэ городой һайндуранай спортивна обществонуудай, һургуулинуудай, техникумүүд ба институдуудай мянга гаран спортсменүүд өөһэд өөһэдынгөө коллективэй спортивна нэрэ хүндые хамгаалһан байна. Сугларагшадай дунда республикын эрхим хүнгэн атлетигүүд Сыжипова, Грицков («Искра»), хурдан гүйгшэ Шевчук ба эдир спортсменүүд бии байгаа.

3700 метрые гаталха эстафетэ захалба. Түрүүшын этапта Конечных («Искра») баранһаа түрүүлэн эстафетэеэ Дамбаевта дамжуулба. Иигэжэ искрынхид бүхы 12 этапта эстафетэеэ түрүүлэн дамжуулжа, баранһаа урид фиништэ ерэһэн байна. Энэ обществын коллектив комбинированнэ эстафетээр 1952 оной туйлалтые 13,4 секундаар дээшэлүүлжэ, эрхим амжалта туйлаба. «Урожай» обществынхид хоёрдохи, ПВЗ-гэй «Локомотив» обществынхид 3-дахи һууринуудые эзэлээ.

Басагад-һурагшадай дундахи эстафетэдэ 9 һургуулиин командануд хабаадаба. Тэрэ тоодо 5 жэлэй туршада түрүү һуури э[зэлжэ] байһан № 65 һургуулиинхид [...]

Урилдаанай түрүүшын эт[апһаа] эхилээд, басагадай № 3 дун[да һур]гуулиинхид түрүү зэргэдэ [...] тэрээнээ алдангүй бүхы 8 [этапые] гаталжа, нёдондо жэлэй рек[ордые] 9 секундаар һайжаруулба. [...] һургуулиинхид хоёрдохи һуур[и эзэ]лээ.

Техникумүүдэй басагадай д[унда]хи мүрысөөндэ кооптехникум[ай] командануд түрүүшын гурба[н һуу]ринуудые эзэлээ.

Дунда һургуулинуудай хү[бүүдэй] командануудай мүрысөөн ех[э һо]нирхолтойгоор үнгэрбэ. Эндэ [5 жэ]лэй туршада түрүү һуури э[зэлжэ] байһан № 1 һургуулиинхида[й ба] № 18 һургуулиин команда[нуудай] хоорондо эрид шанга тулалдаа[н бо]лобо. Эсэстээ № 1 һургуулиин[...]хитэй коллектив түрүү һуури [эзэл]жэ, нёдондо тогтооһон рекордо[...] секундаар дээшэлүүлбэ. № 18 [һур]гуулиинхид удаань фиништэ [...]

Мүрысөөнэй удаа түрүү һ[уури]нуудые эзэлһэн командануудa[...]рад боложо, тэдэндэ дамжу[уулгын] кубогууд, физкультура ба сп[орта] городской Комитедэй грамота[нууд] барюулагдаа.

Түмэрзамшадай эстафетэ

Түмэр замай Улан-Удэ станциин узелай физкультурнигууд «Восточно-Сибирский Путь» газетын приз абахын түлөө түрүүшын эстафетэ майн 3-да үнгэргэбэ. Энэ эстафетэдэ «Локомотив» обществын 288 физкультурнигууд хабаадалсаа.

Басагадай урилдаагаар эстафетэ эхилбэ. Үсэд шанга тулалдаанай удаа басагадай № 65 дунда һургуулиин команда илаба. Хоёрдохи һууриие № 68 һургуулиинхид эзэлээ.

Командануд хоорондын [мүры]сөөндэ эдиршүүлэй дундаһа[а] № 68 һургуулиин спортсм[енүүд], эхэнэрнүүдэй дундаһаа—№ 65 [һур]гуулиинхид, эрэшүүлэй дундаһ[аа] түмэрзамай техникумэй ком[анда] түрүү һуури эзэлээ.

Түрүү һуури эзэлһэн ком[андa]нуудта «Восточно-Сибирский П[уть]» гэжэ газетын дамжуулгын при[з] ба грамотанууд барюулагд[аһан] байна.

А. Игум[...]

Һонирхолтой лекци

РСФСР-эй габьяата врач Е. М. Никифорова «Нюдэнэй үбшэн эмнэлгын талаар советскэ медицинын туйлаһан шэнэ амжалтанууд» гэһэн темээр Бичурын аймагай центрын ажалшадта лекци уншаба.

Сугларагшад нүхэр Никиф[оро]гай уншаһан лекциие ехэ һон[ирхол]тойгоор шагнаһан ба [...] асуудалнуудтаа хангалтатай [харюу]нуудые абаһан байха юм.

М. Фали[...]

Загаһа барилгада бэлэн болобо

Кабанскын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд загаһа барилгаар 6 һарынгаа түсэбые республикынгаа 30 жэлэй ойн һайндэр хүрэтэр дүүргэхэ гэһэн уялга абаһан юм.

Мүнөө тус колхозой гэшүүд зунай үедэ загаһа барилгые һайнаар үнгэргэхын түлөө бүхы онгосонуудаа, губшуурнуудаа, амһарта [ба] бусад зүйлнүүдээ хүсэд бэлэ[н бол]гоод, Сэлэнгэ мүрэнэй ба [Байгал da]лай шадархи жэжэ нуур[нуудта] мүлһэнэй хайлахыень хү[лээжэ] байна.

А. Бусурм[...]

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИП[ОВ]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря— 3-23. Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства 10-17, пропаганды и переводов 6-84, культуры и быта, промышленности—4-52, мест. информации и писем—11-05. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00530. Типография Управления по делам полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР.